

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
12/2025

FÉNIXCON 2025

Zpátky do minulosti – tak zněl podtitul letošního *Fénixconu*, který se konal ve dnech 5. až 7. prosince 2025 v hotelu Vista v Brně.

Přiznám se, že nejdřív mi hlavou probleskla otázka, zda se někdo nespletl. Neměl se con jmenovat spíš *Zpátky do budoucnosti* a otevřeně se tím přihlásit ke kultovnímu filmu *Back to the Future*? Jenže čím déle jsem letošní ročník sledovala, tím více mi docházelo, že zvolený podtitul sedí překvapivě přesně.

Ano, výročí slavného filmu svou roli při pojmenování conu určitě sehrálo. Letos totiž uplynulo už čtyřicet let od jeho premiéry, takže při dnešním sledování *Návratu do budoucnosti* si divák uvědomí, že i tenhle „výlet vpřed“ už dávno patří minulosti. Jenže *Fénixcon* se neohlížel jen po filmových plátnech. Ve stejném roce, kdy Marty McFly poprvé naskočil do DeLoreanu, se totiž v Brně odehrály události, které nastartovaly zdejší conovou historii. A *Fénixcon 2025* byl jasným důkazem, že tehdejší impuls nebyl jednorázový. Naopak. Běží se tu už velmi, velmi dlouhá trať.

Už při prvním pohledu do programu bylo jasné, že název není jen líbivá slovní hříčka. Seznam přednášejících sliboval, že návrat do minulosti vezmeme opravdu poctivě. Františka Vrbenská, Dušan Majer, Robert Waschka byli jen třetinkami na skvěle složeném dortu z cca dvaceti přednášejících. Výsledkem bylo tradiční dilema, které *Fénixcon* provází už roky: kam dřív? Dvě souběžné přednášky znamenaly plné chodby lidí s programem v ruce, lehce zoufalé pohledy a horečné kroužkování toho, co „musí vidět“. A někde mezi tím i tiché oplakávání přednášek, na které se tentokrát prostě nedostalo.

Kam jsme se tedy letos vydali?

Do portugalských legend, inspirovaných nejen české autory

fantastiky, nás vzala Zuzana Hloušková. Hana Málková připomněla, že středověk nebyl jen obdobím temna a špíny, ale naopak byl plný barev, lesku a pohledných plavovlasých hrdinů. Lucie Lukačovičová otevřela svět finských mýtů, plných různých nestvůr a legend a Jiří W. Procházka nás zavedl do fantastického univerza Julese Verna. Přiblížil nejen jeho dobu, ale i slavného spisovatele osobně. Byla to už druhá zastávka u tohoto úžasného autora, neboť František Novotný nadchl posluchače přednáškou o paroplavbě, fenoménu, který dnes působí romanticky, ale v jejím počátku znamenal dříve nepředstavitelnou technologickou revoluci.

S Lukášem Asnikem jsme se přenesli do Středozeemě a zamýšleli se nad nesmrtností v Tolkienově světě. Je nesmrtnost prokletí, či dar? Těžko říci, když si ji na vlastní kůži sami vyzkoušet nemůžeme, že Františka Vrbenská nás pak provedla poutí časem, zamyslela se nad kolektivním zapomináním a postupně ztratě paměti nejen jednotlivce, ale i lidstva. Pomůže nám umělá inteligence? Nebo nás zatratí? Vše se zjistí až... prostě až někdy. Možná. Snad.

Alé protože žádný příběh se neobejde bez temnějších stránek, dostalo se i na záporáky. O tom, zda zlo v příbězích potřebujeme (a že by bez zla žádné příběhy v podstatě nebyly), mluvila Tereza Kovanicová. Martin Koutný nám ukázal, že spisovatelé umí své světy nejen dovedně vystavit, ale ještě dovedněji zničit. Petra Stoláriková spolu s Nenou Turner se ponořily do dystopické fantasy, která už není ani tak o zlých bytostech a nadpřirozených schopnostech, ale o zlu jako takovém, zakoreněném v lidech.

Marek Tvrďý pak přednáškou *Fenomén Návratu do budoucnosti* promluvil o slavné filmové trilogii, pokračování na str. 13

OBSAH

FÉNIXCON 2025	1	Vzpomínání na jedno nakladatelství	18	Časem s vědou – prosinec	26
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Jak jsem potkal Theodora Pištěka	19	Vzestup/setup k ne-lidské medicíně	27
Předplatné i doplatné na 2026	2	Parcon 2026 v Chotěboři	20	Inteligence a intelektuálové	28
Hvězdný bulvár	3	Jak bojovat s mimozemšťany	21	Co bych si přál vědět o Německu	29
Zaklínač je zpátky	14	Jan Kallirsch: Pochod kaliře	22	Jak prožít stáří	30
S Cenou Karla Čapka do širého světa	15	Proměny obrazu služebnictva	23	Cena Karla Čapka hledá nové porotce	32
Kompletní výsledky CKČ 2024–25	16	Dan Brown, Praha a nelokální vědomí	24	Přebor autorů fantastiky 2025	32
Ocenění udělená Čs. fandomem	17	Tichý a klidný čas vánoční	25	Za devatero nulami	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Tento Interkom se hodně věnuje Vánocům, Novému roku a faktu, že jsme zase o rok starší. Ideální by asi bylo, kdybyste jej otevřeli ještě před Vánoci, ale to nebylo v silách redakce a navíc máme za to, že byste jej kvůli všem přípravám a předsvátečnímu shonu stejně četli až v roce 2026. Takže jako správní sciifisté nasedněte do virtuálního stroje času, mentálně se nalaďte na polovinu prosince a hned jinak oceníte třeba naše první *Odposlechnuto* na následující straně.

K předvánočnímu času patří i Fénixcon spojený s Parconem, který už řadu let uzavírá fandomový rok, přinášíme tedy jako bonus vedle výsledků *Ceny Karla Čapka* i reportáž Radmily Tomšů.

Pokud si už teď plánujete cony v roce 2026, asi jako první pro vás přinášíme informaci, že příští vyhlášení CKČ a tedy i Parcon 2026 proběhnou v Chotěboři a už v září. Vizte stranu 20.

Věkový průměr našich čtenářů je každým rokem o rok vyšší. Když si Vašek Vlk starší postěžoval, že knihu *Jak prožít stáří* měl číst nejlépe už před dvaceti lety, rozhodli jsme se ty z vás, kteří si myslí, že se blíží vyššímu střednímu věku, na straně 30 upozornit na její vydání (navíc obsahuje i pár SF minipovíděk).

Marie Michlová přináší další střípek k lepšímu pochopení životního stylu lidí, kteří se zasloužili o to, že dnešní svět je takový, jaký je, tedy našich předků. Ondřej Neff na svých stránkách (neff.cz) zavzpomínal na fungování Středočeského nakladatelství před čtyřiceti lety a na svá setkání s nedávno zesnulým Theodorem Pištěkem.

Jaroslav Veis ve svém sloupku zkoumá, jak je to s těmi svátečními dny plnými pohody. No, jak kdy, však si to přečtěte.

Marian Kechlibar pokračuje ve své úvaze o lidské inteligenci a nesmyslných (dle mého hlavně pokryteckých) překážkách v jejím zkoumání.

Dvěma recenzemi do tohoto čísla přispěl Pavel Mandys, po jedné Jára Mikovec a Richard Klíčník.

Zbývá jen banální povzdech na závěr: Naše životy se stále více podobají sci-fi, moje generace měla dost času, aby si na to zvykla, ti mladší často už nic jiného ani neznají, a tak se také ničemu nediví. V roce 2026 (v němž se například odehrává film *Metropolis*) se mějte, s Interkomem i bez něho, co nejlépe.

Zdeněk Rampas

Předplatné i doplatné na 2026

Ač se ani *Interkomu* nevyhnula zdražovací spirála, ponecháváme předplatné do ČR na 500 Kč. Platit lze přes konto u Fio banky, číslo konta je: 2700397108/2010. Pokud si nejste jisti, jak na tom jste s platbou za minulou ročníku, napište mi.

Počet čtenářů, kteří chtějí zasílat Interkom jen a pouze v PDF formátu, každým rokem roste. Pošlete mi na na výše uvedené konto symbolickou stokorunu, ať vím, že o to zasílání i v tomto roce stojíte. Slovenští zájemci mohou pro platbu ze SR využít IBAN: SK89 8330 0000 0027 0039 7108 (platbu zadejte jako vnitrostátní převod v eurech podle momentálního kurzu).

ZR

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 12/2025 (385)

Adresa redakce

INTERKOM
Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com
<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Redakční kruh

Franta Houdek, Jan Vaněk jr.
a Michaela

Autoři tohoto čísla

František Houdek, Marian Kechlibar,
Richard Klíčník, Pavel Kosatík,
Pavel Mandys, Marie Michlová,
Jára Mikovec, Pavel Mikuláščík,
Ondřej Neff, Václav Pravda,
Zdeněk Rampas, Radmila Tomšů,
Jaroslav Veis, Václav Vlk starší,
Martin Weiss, Aj Wej-wej

Fotografie

Milan Mošna, Dáreček,
Pavel Mikuláščík

Sponzoři tohoto čísla

Miloš Podpěra, Jiří Doležal,
nakl. Epoque, Jiří Grunt,
Petr Habala, Jan Haberle,
Pavel Kavánek, Daniela Kovářová,
Václav Vlk

Vychází nepravidelně.
Uzávěrka tohoto čísla: 30. 12. 2025

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Vánoční odposlechnuto

Podle mého adventního kalendáře jsou Vánoce už zítřka.

ROENICK (3. prosince)

Víte, jaký zvuk vydává padající vánoční stromek?

Přece: Mňauuuuuuu

SATAI

Všichni démonizují alkohol, cigarety, čokoládu, cukr...

Ale kdo tu pro tebe byl, když jsi byla v depresi?

Brokolice? Mrkev?

Jakub Horák

Vyhýbej se lidem, kteří nekouří, nepijí alkohol, nejí sladké, smažené ani masné. Když takhle trýzní sami sebe, představ si, co by mohli udělat tobě!

FB

Dědo! Víš, že nám ve škole zakazují používat Inteligenci?! Vám taky? Za nás to bylo jen na některé předměty. **ERGOSUM**

Mám zásadní otázku ohledně pravidel stolování. Na kterou stranu talíře se při štedrovecerní večeři odkládá mobilní telefon?

SAMMAEL

Zaved'te na českých školách výuku slovenštiny. Nejlépe už od těch mateřských. To je tak retardované, že s tím mohl přijít jen euroúředník.

Bratříček

◆ ◆ ◆

● **13. listopadu** volá komiksový guru Milan Krejčí, že v neděli bude v Praze, já rozesílám maily s odkazy, které jsem nasliboval poslat spoluslavicím a spolusedícím sousedům na křtu knihy *Jak prožít stáří*.

A koukám, že nám píše náš distributor SEND, že *cena poštovního pro tiskové zásilky se na rok 2026 nemění a cena za doručování časopisů prostřednictvím České pošty tak zůstává stejná jako v letošním roce*.

Pokud se týká dalších služeb, jako je expedice a správa předplatného, v souladu se smlouvou počítáme s úpravou v rozsahu průměrné roční míry inflace, která je 2,6 %.

No, snad to ještě rok utáhneme.

Lukáš Čechvala se odvážil na Břežanku, a podle všeho jej tam přijali celkem dobře, ujal se ho Cordy.

● **14. listopadu** čtu, že se na klima-konferenci v Brazílii švédský král dopustil řečnické otázky, kdo všechno bude tu legraci platit. Ten to schytl, jeho předek, Napoleonův maršál Bernadotte, musel v hrobě rotovat...

Ale jsou i jiné věci na světě: dnes od Martiny Knápkové dorazila pozvánka na večírek ke Kristin Olsonové.

S Jirkou Pavlovským a Filipem Gotfridem konzultuji vydání komiksu *ARI Tíha vědomí*.

● **15. listopadu** se komentátoři na ČRo Plus čilí, že slovenská policie vyslychala studenta, který na chodník napsal „Dosť bolo Fical“ V tomto se s nimi docela shodnu. Ale nějak mi chybí podobné rozčilení, když slyšíme, jak v Británii vyslychají občany (obvykle původní obyvatelé) za lajkování názoru, že už je v zemi trochu příliš migrantů.

● **16. listopadu** jsem zanesl korektury do *Interkomu* 11/2025 a odpoledne vyrazil na schůzku s Milanem Krejčím. Milan si v *Interkomu* přečetl, že jsem koupil pár prastarých *Ohničků* s komiksem od Babuly, bohužel je nemohu najít, alespoň ne tak rychle, abych mu je donesl, ale myslím, že jsem mu udělal velkou radost, když jsem s sebou přinesl výtisk šumperského komiksu *Art Conhall*.

● **17. listopad** slavím u Kosatíkových. Nejprve jsem se musel na Malostranské sejít s Frantou Houdkem a Sančou Fülle, čemuž Pražský dopravní podnik nijak nepřál, protože už několikátý víkend využívá k rekonstrukci Metra. Vše nakonec dobře dopadlo, jen trochu zmrzli jsme dorazili na Pavlem níže popsany koncert, a protože Viktor Janiš absentoval, tak jsme oproti obvyklým pořádkům milé hostitele opustili hned po desáté.

V minulosti jsem mívával z oslav 17. listopadu někdy i různě melancholické dojmy, už si ani přesně nevzpomínám proč. Včera, kdy k určité melancholii možná mohl být důvod, to ale bylo obráceně, celý den jsem potkával skoro samé vtipné a energeticky vydatné lidi. Takže večer doma potom dooslaveno dalším Slovenským večerem: zpívala sopranistka Simona Šaturová, velká žena, a na klavír hrál Marek Kozák. Společně dali věci od Martinů, Suchoně a Slavickéhoho, pan Kozák navíc zahrál dvě těžké pecky od další velké ženy Vítězslavy Kaprálové, z jejího cyklu Dubnových preludií. Byl to tedy večer pod nadvládou žen, díky hlasu paní Šaturové se navíc několikrát dalo odhadnout, jak to možná vypadá v nebi. Nebo někde těsně poblíž. Moc děkuju. Foto Petr Balajka a PK.

Večer se dovidáme, že zemřel Oldřich Jelínek, o jeho monografii jsme psali v *Interkomu* 2/2022 a o výstavě ve Vinohradské 12 v *IK* 11/2023.

Dita Hradecká a Pavel Kosatík vás srdečně zvou do salonu U Labutí na Hradčanském náměstí č. 11, v pondělí 17. listopadu 2025 v 18 hodin, na další Slovenský večer

Simona Šaturová Marek Kozák

Pisňový recitál světově uznávané sopranistky a vynikajícího klavíristy s díly B. Martinů, E. Suchoně, B. Bartóka a dalších

Po skončení akce jste zváni na sklenku vína. RSVP do 15. 11.

● **18. listopadu** *Interkom 11* jde do tisku. Abych začal pracovat na dalším ☺.

● **19. listopadu** vystavuju minulý *Interkom* na web, večer volá Jarda Olša, časem dojde na výstavu čs. fanzinů v Berkley. Stačí ji udělat.

● **20. listopadu** jedu na Břežanku, vyrazil jsem dříve, abych zvýšil šanci, že bude ještě něco z poledního menu. Vejdou chvilku po páté a uličkou vedle výčepu se proti mně valí Vláška a Kejval, za ním Pavel Březina se psy a od posledního Pagioho se dovidám, že už odchází, tak jsem zůstal u Cordyho, Terezy Březinové a Lukáše Čechvaly, kterého vidím poprvé naživo.

Z menu už zbyla jen rajská, tak jsem si na zahřátí dal vývar s játrovými knedlíčky, vskutku echt hospodské kvality, vyjedl jsem tedy alespoň knedlíčky a ohřál si ruce o miskou. Bohužel mi kapka polévky ukápla na kalhoty a i po aplikaci Jaru a jejich následném pobytu v pračce na nohavici stále zůstává skvrna.

Od Lukáše jsem se dověděl, že pracuje na Míráku v advokátní kanceláři věnující se patentovému právu, že asi do čtyř let žil s otcem, dokud tento pracoval pro místní Oracle, v Praze, a nyní se sem vrátil. Terezu Březinovou po čase vystřídala Edita Dufková Bromová, která dostala opuštěák od dítek, však už té starší Berenice je jedenáct. S těmi mladými je to podobné jako s jejich rodiči, nedokáží udržet téma hovoru a myšlenka, že by měli mluvit hlavně o tom, co by alespoň potenciálně mohlo zajímat i ostatní, jim asi nikdy nepřišla na mysl, takže hovor nejvíce připomínal dětskou hru, kdy musíte jedním slovem navázat na poslední slabiku předřčníkova slova, jen se mluví ve větách a navazuje se na celé poslední slovo. Mrzelo mě to, zvláště když Edita mluvila o právních problémech s družicí, na které pracuje, a Lukáš v tu chvíli pocítil neodolatelnou touhu podělit se se mnou o zprávu ohledně politické situace na Slovensku. Musím Editě navrhnout, aby o své práci někdy promluvila na KJV.

● **22. listopadu** volá kvůli nominaci šumperského komiksu na Cenu Muriel Petr Konupčík. Zjišťuji podrobnosti u Richarda Podaného a domlouváme se, že se potkáme u Kristin O.

Neúnavný Jarda Olša, jr. plánuje výstavu v Americkém centru ve Vlachově ulici, bude třeba udělat *Katalog*. A také vypracovat report o stavu české science fiction – pro Worldcon, Eurocon, Frankfurtý veletrh a především magazin *Locus*. Požádám Jirku Doležala o statistiky vydávání české a překladové SF/F za posledních pět let.

Večer je na ČT24 *Hyde Parku Civilizace* virolog Tomáš Cihlář, kterému hrozí nobelovka za lék proti HIV, jeho žena byla nedávno na koncertu u PK. (<https://1url.cz/wJnCX>)

● **23. listopadu** jsme v předstihu oslavili narozeniny mladšího

Dita Hradecká a Pavel Kosatík vás srdečně zvou do salonu U Labutí na Hradčanském náměstí č. 11 v úterý 2. prosince 2025 v 18 hodin

**Michael Kocáb
a
Michal Horáček**

vedou svou novou
operu

**Vyhánění ďáblů
z Arezza**

Po skončení akce jste zváni na sklenku vína.
RSVP do 28. 11.

synka. Matematici ovšem v tento den slaví Fibonacciho den, když se datum zapíše ve formátu mm/dd, tedy 11/23, číslo vypadá jako Fibonacciho posloupnost: 1, 1, 2, 3 (5, 8, 13, 21, 34, 55, 89... si domyslete).

Pavel Kosatík rozeslal pozvánky na velmi zajímavý pořad. Těšíme se.

● **24. listopadu** jde do tisku komiks Jiřího Beňovského *ARI Tíha vědomí*.

● **25. listopadu** by měla narozeniny Eva Hauserová.

Odpoledne jedu k Honzovi Hýskovi nakoupit nějaké knižní dárky na Vánoce. Společně lkáme nad stavem vydávání knih u nás. Večer se dovidám, jak se to má dělat, youtuber, o kterém jsem nikdy neslyšel, ale statisíce jiných ano, Radek „Sterakdary“ Starý na *Startovači* vybíral na svou trilogii *Exarie* tři sta tisíc. Už druhý den měl dva miliony, dnes, týden před koncem akce, je na pěkných patnácti milionech, kdo z vás to má. (Dodatečná informace, abych se k tomu už nemusel vracet: celkem vybral 25 mega.)

Franta Hlouš shání knihu *Osm let pod mořem* (asi Reginou Lindheimovou upravený Jules Verne), poprosil jsem Šimonu Löwensteinovou o pomoc, ale je to záhada, po delším pátrání napsala:

Rakouská národní knihovna poukazuje na tu jednu českou knihu, o které už víme, že není kompletní [Frantův původní zdroj].

Švýcarská národní knihovna nenašla nic ve vlastním registru, doporučuje se obrátit na Německou národní knihovnu a hledat v katalogu nakladatelů.

Německý literární archiv Marbach prohledal všechny svůj inventář, včetně dobrodružné literatury, a rovněž nic nenašel, jen odkaz na Rakouskou národní knihovnu.

Německý národní archiv našel v katalogu nakladatele Rich. Herm. Ditrich jeden záznam z roku 1898: *Acht Jahre unten im Mehr*. Roman frei nach Jules Verne von Regina Lindheim. Jedná se však jen o plánované vydání, což neznamená, že kniha skutečně vyšla. Mezi vydanými knihami uvedená není.

Den za všechny prachy aneb smíšené pocity

● **26. listopadu** jsem hodil autorské výtisky Juliiny anglické antologie pro Honzu Kotouče a Lucii Lukačovičovou do Krakatitu. Šéfka mi v dobrém vyčinila, proč je také nemá v nabídce, slíbil jsem, že časem nějaké doveleču. Pak jsem pokračoval do Chodovské tvrze na předávání Cen Miloslava Švandrlíka. DPP mi namluvila, že nejrychlejší cesta bude přes Smíchovské nádraží a pak busem 125. Břečka, mlha a dešť způsobily značnou neprůjezdnost Barrandovského mostu, tak jsem dorazil později, než jsem chtěl, ale stále před čtvrtou, ačkoli mi počasí při hledání Tvrze vadilo skoro jako předtím autobusu. Čekal jsem, že

se brzy začne, a tak jsem si sedl k Vlado Ríšovi a Františce Vrbenské do první řady. V sále jsem nikoho dalšího neznal.

Z důvodů, které asi nelze vysvětlit ani pochopit, svou roli v tom možná hrála i nepřítomnost hlavního organizátora Bc. Tomáše Magnuska, program začal s půlhodinovým zpožděním, kdy jsem litoval, že jsem si nesedl k přítomnému autorstvu...

Když pořad konečně začal (nejspíše se čekalo na místostarostku Mgr. Zuzanu Böhmovou, která zase čekala, že jí někdo řekne, že už se začíná), následovala další ztracená čtvrt hodina, kdy každý děkoval každému, relevantní snad byla jen vzpomínka na Pavla Weigela, který Cenu Miloslava Švandrlíka vymyslel, založil a nějaký čas i ze svého financoval...

Pak se konečně dostala ke slovu (a k věci) Františka a vše začalo dávat nějaký smysl, jen občas zatemňovaný historikami hudebního producenta a skladatele, třiaosmdesátiletého Karla Wagnera a písňovými vsuvkami Řehečského kvarteta.

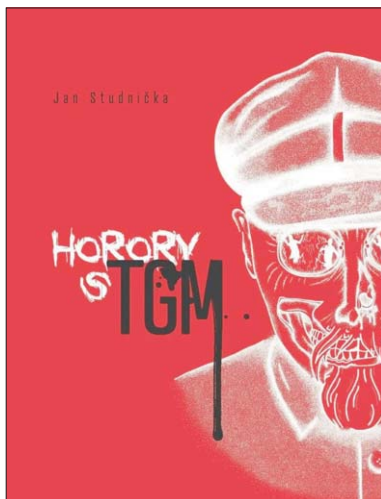
Zkrátím to, budu milosrdnější než Františka, která nedbala na zpoždění, a prozradím, že zvítězila povídková sbírka *Horory s TGM*, následovaly *Těžké duše*, *Na hraně apokalypsy*, *Vynucených 7 dní*, *Vyšehradský incident* (Vlado Ríša), procpala se ještě detektivka *Jak se vaří netopýři*.

Zvláštní cenu poroty s poznámkou, že dílo vzniklo na základě Švandrlíkova námětu, získal Růžičkův *Hrdina od jezera Hrochů*.

Vyčkal jsem do vyhlášení Zvláštní ceny, ale když jsem uslyšel, že bude ještě následovat kulturní vystoupení, zbaběle jsem uprchl, jen jsem se cestou omluvil vítězi a vyjádřil přání, aby mu získaná cena vynahradila prožité utrpení.

Abych pravdu řekl, odešel jsem i proto, že jsem spěchal do Klubu Julesse Vernea, abych tam Ricarderonovi předal recenzní výtisk knihy o Miloslavu Havlíčkovi a případně uvedl jako svého hosta Lukáše Čechvala. Už na zpáteční cestě jsem od synka dostal sms, že Lukáš nedorazí, a když jsem přišel do MATu, řekl mi Leonid, že kvůli neprůjezdnosti Seifertovy ani Richard Klíčnick. A tak je to se vším :-).

Ještě jsem nesl knihu Editě Dufkové, která také nikde, ale nakonec se ukázala v první minutě excelentní a bohatě graficky vybavené přednášky Františka Veselého, aťjáka, který dělá IT podporu novátorskému a nadšeneckému projektu *Hydro-naut*: <https://hydronaut.eu/cs> a stará se i o audioknižní divizi *Arga Tympanum*, proto skoro jako jediná nebyla zničena hackerským útokem. Tak se s ním asi seznámil Richard Klíčnick, který

pak s Ondřejem Neffem navštívil *Hydro-naut* v zimním ležení na ČVUT.

● **27. listopadu** vzpomínám na včerejšek a umiňuji si, že si od Františky nenechám vnutit převoznické veslo dobročinnosti. Už pojedu jen na sebe (a na čtenáře *Interkomu* ☺).

A narozeniny dnes má Ivan Adamovič. Blahopřejeme.

● **28. listopadu** vleču ve středu slíbené knihy do Krakatitu, tam potkávám Vlada Ríšu, an dělá díru do hlavy mladší prodavače, využil jsem toho a poptal se, jak se Františka dostala sněhovou břečkou z Chodovské tvrze domů. Vlado mě uklidnil, že jí pomohl a cesta proběhla bez zlomenin. Pak jsem se s úžasně lehkými taškami vydal do MATu.

Tam jen Franta a Leonid, který přivedl svou platonickou kamarádku Marii. Franta jí zrovna převyprávěl své převyprávění Robinsona Crusoe včetně skryté numologie. Pak na chvíli dorazil Mirek Houška. Lákal nás na finský krvák *Sisu 2*, ale teď v čase vánočních večírků těžko najdeme společné okno. Přečetl jsem rozhovor s Keith J. Haywardem, ze kterého cituji na str. 29.

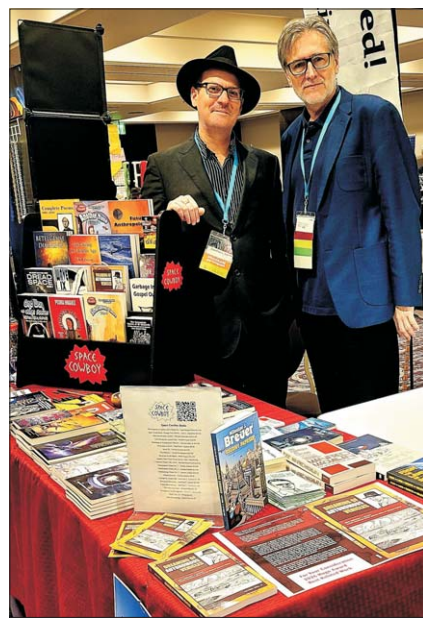
Mirek, potom co nás upozornil, že je nejskromnější člověk široko daleko, nám vylíčil, kolik práce se na něho naválilo ke stému výročí husitské církve.

Rozloučili jsme se s Leonidem, který odjíždí komentovat bitvu tří císařů do Slavkova, za týden se tu nepotkáme, já s Frantou už budeme na Fénixkone.

● **29. listopadu** při snídani poslouchám *Vínohradskou 12* o problémech českého vězeňství. Nejprve pobavila Apolena Rychlíková potřebou vysvětlovat: „použila jsem generické maskulinum, protože šlo o mužskou věznici“, netuší, že v těch opravdu progresivních médiích by jí takhle omluva stejně neprošla, co kdyby se nějaký vězeň českého opresivního režimu cítil být ženou, aha ☺. A pak nedostatek logiky v řečnické otázce Anny Šabatové, proč je u nás tolik lidí ve vězení, když jsme jedna z nejbezpečnějších zemí? Možná právě proto; netvrdím, že je tomu tak, ale mrzí mě ta aktivistická neschopnost podívat se na věc z více stran.

Mezitím odpoledne pod kopcem Santon proběhla tradiční rekonstrukce bitvy u Slavkova, známé také jako bitva tří císařů. Letošní ročník byl s ohledem na 220. výročí události největší za poslední roky – účastnilo se zhruba 1600 nadšenců z 18 zemí světa, se 100 koňmi a 20 děly.

Samotná rekonstrukce bitvy se uskutečnila od 14:00 do 15:30. Účinkující v historických uniformách ztvárnili konkrétně střetnutí na Starých vínohradech, kde Vandammova fran-

couzská pěší divize nejprve porazila ruskou divizi generála Miloradoviče, poté rakouskou divizi generála Rotterunda, a následně došlo ke střetu elitních gard francouzské a ruské armády – tedy Napoleonovy a Alexandrovovy gardy. Díky početní převaze Francouzů ruská garda po krátkém boji ustoupila.

Doufám, že Leonid bděle dohlížel, aby nikdo nešvindloval.

- **30. listopadu** se na Facebooku objevila další aktivita Jardy Olši. Propagace Milese J. Breuera na Losconu 51 s Jean-Paulem Garneriem (nakladatelství Space Cowboy Books, které vydalo knihu *Dreaming of Autonomous Vehicles*).

- **1. prosince** jdeme na večeri se Svoreňovými, ale nakonec jen s Dášou, Petr se musel starat o opravu kotle. Náš synek Pavel zatím na Břežance oslavuje narozeniny.

- **2. prosince** pilíme ke Kosatíkovým na předpremiéru, spíše tedy ukázky z opery *Vyhánání ďáblů z Arezza*. Když jsme dorazili,

ukázalo se, že došlo ke zkratu nějakého kabelu a že byl vyslán rychlý posel zakoupit jiný. Díky tomu stihli včas dorazit i náš Pavel s Dagmar. Ta se trochu ostýchala oslovit mistra Kocába, ale když zjistila, že chodí kouřit na pavlač, snadno se domluvili mezinárodním nářečím nikotiniků. Mladí kromě sebe přinesli dort, který Pavel dostal k narozeninám od Terezy Břežinové – v podobě plného pivního püllitru i s pěnou. Vnitřek tvořil skvělý kakaový piškot.

Až bude *Vyhánání ďáblů z Arezza* nastudované Národním divadlem, určitě na operu zajdeme, vždyť kdy jindy ve Zlaté kapličce uslyšíte rýmy jako:

Uvažujte geopoliticky...

... dopadne to jako dycky.

Pavel Kosatík o večeru napsal:

Michael Kocáb a Michal Horáček tvoří operu Vyhánání ďáblů z Arezza, inspirovanou Giottovou freskou z roku 1295, nacházející se v Horní bazilice italského Assisi. Legenda o vyhánání ďáblů, kteří hrozili opakovat lid města Arezza, v příběhu opery vazbí také se současnou rusko-ukrajinskou válkou a řeší i obecněji téma kolaborace s okupační mocí.

Večer pánové uvedli první zhruba polovinu opery u nás doma, vše doplnili bohatým komentářem, vydatná byla taky sekce otázek a odpovědí, návštěvníci měli otázek spousty, ale hodně se ptali taky oba tvůrci, celé to pořad vzniká, testovali si trochu naše reakce. Domnívám se, že vzniká po všech stránkách silné a požehnané dílo s velmi silnou a nápaditou hudbou a duchaplným libretem. Byl jsem šťastnej až do ztráty vlastních slov a v podstatě ještě pořad v tomto stavu setrvávám. Raduju se, že oba pánové jdou umělecky pořad dopředu.

Dověděli jsme se, že dílo má být dokončeno

k 1. červnu 2026, pak se ho ujme Národní divadlo. Těším se na to jako na máloco.

● **3. prosince** jdu (sám, Michaela není dobře) ke Kristin Olsonové na Vánoční večírek. Potkal jsem tam Toma Němce (zřejmě je Kristin už i jeho agentkou), Richarda Podaného (donesl mi nového Bacigalupioho a komiks *Ženšenové kořeny* od Craiga Thompsona, sehnal jsem mu k němu koreanistickou konzultantku, a knihu vánočních hororů, u které mě varoval, že část autorek má modré vlasy a kroužek v nose). Já na oplátku obohatil jeho zásobárnu rýmů *Pochodem Kalře*. Pak se ukázali Viktor Janiš a Richard Klíčnický, tomu jsem svěřil monografii Miloslava Havlíčka s prosbou o recenzi. Pak jsem si popovídal s Markem Torčíkem, který je v hovoru mnohem srozumitelnější (a zábavnější) než jeho kniha a lákal jej na nějaké cony, ale je to těžký introvert, to jsme ostatně všichni, ale někteří už trochu přeučení.

Na odchodu jsem se míjel s Geňou a asi jeho novou přítelkyní. Celkově má i novou vizáž, teď vypadá jako Franc Josef za mlada.

● **4. prosince** vstávám o hodinu dřív, v deset by se měl ukázat profesor Neuwirth, přijel v jedenáct a moc jsem toho do té doby neudělal, během dne pak volal Pavel Mikuláščík (Parcon se blíží), Vašek Vlk st. (ztratil *Interkom*), Ondřej Neff, Jarda Olša, jr. a Zdeněk Pobuda. Připadal jsem si jak v osmdesátkách ve VÚMSu, kde jsem měl každý den v poledne telefonickou hodinu, kdy mi volal Fandom.

FénixCon 2025

● **5. prosince** pro nás okolo jedenácté dorazil Jirka Doležal, bez jeho pomoci bych naše zavazadla na Fénixcon nedostal, bohužel Michaela se stále neuzdravila po středních problémech, tak jsme do Brna přes ÚVN, kde jsme nalodili Jarku Doležalovou, vyrazili v redukované sestavě.

Ubytoval jsem se v pokoji pro jednoho (jako v Bílovci), pak se zaregistroval a už mi chyběla jen placka, ty Mirek Dvořák dovezl později. Pak jsem vyrazil do centra dění, tedy restaurace, knihkupectví byla ještě někde na dálnici, potkal jsem Honzu Kotouče (pro chorobu si ještě nevyzvedl knihy v Krakouši), Tono Stifela, Dárečka, Roberta Rameše, Majka Marčíšovského, sám se přihlásil s platbou za *Interkom* (velké plus), Pražáky všeho druhu, Pavla Komárka, který si také předplatil, pořadatele, zvláště Doktora a Pavla Mikuláščíka. Mezitím jsem si od Mikiho Čambala odnesl banánovku Cen prezidenta fandomu, trochu povečeřel a byl čas vyrazit na slavnostní zahájení v podobě scénky ze *Zpět do budoucnosti*.

Pak jsem se přesunul na přednášku dr. Šimůnka o krizi současné vědy, vlastně o polykrizi, protože jde o soustavu společně působících krizí. Od zastaralého školství, přes ideologizaci vědy, podivné fungování vědeckých časopisů, až po svazující grantové předpisy a vůbec málo funkční financování.

Na samém konci jsem byl z přednášky telefo-

nicky odvolán, protože se ukázalo, že v mé banánovce je i Cena Fénix, proto byla tak těžká ☺.

Následující pořady jsem musel oželet, stejně jako společnost Franty Novotného a Ondřeje Šefčíka, které jsem zdáli zahlédl, protože u Jiřiny Vorlové začínala Podzemní porada SF klubů.

Scházeli jsme se pomalu, tak jsem vybral nějaké členské, a pak probralí nejdůležitější bod, Parcon 2026.

Randalf pochopil, že kdyby na nás rozbali Vaškovy tabulky a seznamy, ještě by někoho mohl naštvat, prezentaci proto maximálně zestručnil a zjednodušil. Což vedlo k tomu, že jsme se rychle a jednomyslně dohodli, že příští Parcon bude v září na svátky v Chotěboři. Možná trochu pomohla i má argumentace, že jsme za poslední roky, kdy se o vše stará posádka Fénixconu, velmi zlenivěli a měli bychom si ověřit, že ještě žijeme. Ke konci Porady nás našla i Lulu (Lucie Bocková), chyběli vlastně jen Opaváci, kteří se asi o Poradě nedověděli.

Díky svižnému průběhu jsme pak excelentní přednášku Franty Novotného o věku páry stihli bez problémů ještě s rezervou.

● **6. prosince** jsem, hned jak jsem se trochu probral, vyrazil na opulentní snídani a bylo jasné, že první přednášku od 10:00 nedávám, alespoň jsem si nemusel vybírat mezi *Dystopickou fantasy* Petry Stolárikové a *Zářnými zítřky s amnézií* Františky Vrbenské.

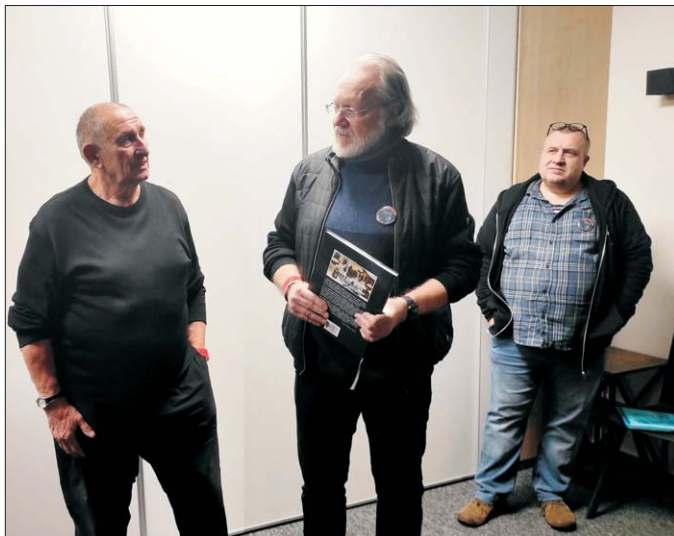
Místo toho jsem si chvíli povídal se Zuzanou a Honzou Hlouškovými před jejich pořadem *To nejzajímavější z portugalských legend*. Ten byl koncipován trochu jako přednáška se čtenými ukázkami, čehož se Honza zhostil s komikou jen občas zamýšlenou, ale vždy vítanou ☺.

Kdyby se mnou byla Michaela, jistě by navštívila přednášku Martina Koutného *Ničitelé světů*, mám dojem, že mi ji později chválil Franta Novotný.

Pak jsem zavítal na přednášku JWP o Julesi Vernovi, pobavil mě rozbor zásob hrdinů Verneovek, stateční cestovatelé *Pětí neděl v balon* měli na každý den asi půl litru lihoviny a účastníci výpravy *Do středu Země* ještě o trochu více.

Držitel letošního Ludvíka Mirek Dvořák a moje maličkost

datel v jednom Filip Beneš představil první svazek *Minulost* trilogie *Černý měsíc*.

Michal Bronec promluvil o dalším dílu svých *Tři kapitánů* a potom celkem svízně prezentoval anketu PAF, také ji najdete na straně 32. Asi selhala propagace, v sále nebyl jediný oceněný.

Pak s vozíkem plným cen dorazili Vlado Říša a Saša Rusevský, představa, že s vyhlášením zase začnou od 25. místa, mě tak vyděsila, že jsem zbaběle prchl, a tak se ani nedověděl, že potom následovalo předání ceny Fénix, kterou letos obdržel Robert Waschka za své přednášky.

Někdy v ten čas přivezl Mirek Dvořák Mloky a svého třináctiletého vnuka Křišťůfka. Ten se zpočátku mezi staříky nudil, ale když jsme porušili zákaz dětské práce a nechali jej řídit vozík s knihami, začal jej con bavit. Pavel Mikuláščík a Lulu skvěle (s potěšující svízností a trochou humoru) zvládli

CKČ, výsledky na straně 16, a na mně pak bylo vyhlášení cen ČS fandumu.

Martin Králík, který Sašu nominoval, nebyl přítomen, požádal jsem tedy Lulu, aby řekla, proč je Saša Pavelková ten nejlepší kandidát na Mloka za zásluhy, kterého pak za ni převzala Freya (sestra Rasti Webera, takto Sašina manžela).

Nakonec zbývala Cena prezidenta fandumu pro překladatele Pavla Bakiče, tu mi na zakázku vyrobil Miki Čambal. Potom, co jsem se neobratně pokusil popřít anglický idiom „Last but not least“, jsem se divákům svěřil, že velikost ceny je nepřímou úměrná jejímu významu (Miki ji vyrobil asi 3x větší než svého času Hana Pěchulová), a vše jsem zakončil výzvou, aby si přítomní *Knihu nového Slunce* přečetli, i když hrozí nebezpečí, že pak přestanou psát. Myslel jsem to samozřejmě jako povzbuzení, aby psát nepřestali, ani když uvidí, jak vysoko Gene Wolfe nastavil laťku vrcholného mistrovství a suverenity. ☺

Následovala tombola, kde jsem s pouhými dvaceti lístky třikrát zabodoval, pro ceny mi chodil Křišťůfek, o některé jsem se s ním rozdělil. Podrobněji o programu na straně 1 a 13.

Abych šel spát správně zmožen, čtu si komiks *Bratrstvo krve – Husteň nářez*, který jsem také vyhrál v tombole.

● 7. prosince mě jen vidina snídaně dostala už v devět z postele. Posnídal jsem tuším s Pavlem Komárkem, rozloučil se s přítomnými, mám to trochu v mlze, ale určitě jsem potkal Freyu a poslal po ní pozdravy Saše Pavelkové. Pak jsem nadvakrát dovlkl svá zavazadla k recepci, vyhraný obraz má plochu jako banánovka s prezidentskými cenami, na které pak také v kufru auta Jirky Doležela skončil. Fénixcon byl (jako obvykle) pro nás starší pány už trochu náročný, nestihl jsem si moc popovídat se slovenskou delegací, zvláště s děvčaty z Hydry a Ivnem Al'akšou, částečně tedy i proto, že v sobotu vyrazili do předvánočního Brna, což jim těžko vyčítat.

Cesta do Prahy byla jako vždy v neděli okolo poledne pohodová, někdy po druhé jsem byl v pracovně, abych zanesl do účetnictví SF kluby, které na Poradě poplatily členské, a ty z našich čtenářů, kteří si již předplatili *Interkom 2026*. Ozval se mi Pavel Mikuláščík, zřejmě už pracuje na publikaci výsledků

Navštívil jsem i Komárovo knihkupectví, hned vedle stánku Pavla Martinického. U Komára seděl Tom Štípský, který měl zdatnou pomocnici v lvě Sušické, které braši obmyslně dovolili propagovat na stánku svou knihu *Týden v Nejistotě* za to, že bude prodávat jejich knihy (to se jen domýšlím, ale byla by to hezká ukázka dravčího kapitalismu v praxi, Apolenu Rychlíkovou na ně ☺.)

Na chodbě prodával svůj tisícistránkový knižní špalek *Minulost* Filip Beneš. Už název naznačuje, že půjde o prolog dalších stejně tlustých knih. Filip mně a později i Mirkovi Dvořákoví, kterého jsem k němu přivedl, prozradil, že knihu vydal v nákladu tři tisíce kusů. Díky tomu ho tisk jednoho svazku vyšel docela levně, ale i tak zaplatil něco k půl milionu. Mám dojem, že si navíc knihu prodává sám, aby polovinu ceny nepohltila distribuce. Odmyslím, že takový prodej má nějaké své náklady, a pak se dostane na nulu, až prodá tak 650 knih. (Pak mu jich ovšem bude přes dva tisíce ležet ve skladu.) Autor chvíli poslouchal cynické řeči veteránů a pak sáhl po tlustém sešitu a pokračoval v sepisování dalšího dílu. Rukou. V tom vidím jistou naději, že jeho fantasy nebude tak generická jako většina dnes dvěma prsty vyklepávané produkce.

Potom do jídelny dorazil Ondřej Šefčík a s ním a s Hankou Pěchulovou, Frantou Novotným a chvíli i Janou Šouflovou jsme povídali o životě a AI ve výtvarném umění, dokud nebyl čas přejít na pořad *Křty a novinky*, který moderoval Jakub Slabák. Začalo se tím nejlepším, už v minulém *Interkomu* propagovaným komiksem z nakladatelství Mlýn *Art Conhall* Petra Konupčíka a Luboníra Hlavsy (ten o Petrovi natočil film, najdejte na YU) za přítomnosti laskavého nakladatele Tomáše Petříně. Následovaly tuším Soyka a Lenona z Hydry, pokrýtily městskou fantasy *Všetko zlato starých bohov* od Jozefa Mikloviča, a protože se odehrává hlavně v Pripjati a v oblasti Černobylské elektrárny, křtilo se radioaktivním uranem (fluorescenční emulzí smísenou s krystalickou solí). Představily také novinku *Návrat beštie* od Richarda Zamca o návratu masového vraha, který zabíjel ženy v jejich bytech v Bratislavě a svého času vyvolal značnou paniku mezi obyvateli města. Pak nám autor a nakla-

včera vyhlášeného ročníku Ceny Karla Čapka, takže je kompletně najdete v tomto čísle *Interkomu*. Pavel se ptal na vítěze Ceny prezidenta Fandomu, my s Honzou Vaňkem jr. zatím vymýšlíme vhodné místo a čas na dodatečné předání. Asi v Klubu Julese Vernea.

V rámci prokrastinace jsem zabloudivil na NYX, kde byl odkaz na text Antonína Tesaře: *Planety exilu. Myšlenkové experimenty v Hainském cyklu Ursuly K. Le Guin*. Pobavily mě občasné vysvětlivky některých textů U. K. Le Guinové dobovým kontextem, které jako by naznačovaly, že ten současný by ji nějak ochytil a napsala by to jinak (a lépe). Na rozdíl od našich mladších čtenářů si pamatují, kdy takto o klasicích psali „vědci“ reálného socialismu, jejichž díla jsou dnes většinou bezcenná veteš (a jejich ideový základ směšný), jen ty klasiky stále někdo studuje. Vizte sami <https://1url.cz/RJ94e>.

● **8. prosince** se vzpomínám na Fénixconu, otevírám zmeškaná okénka adventního kalendáře od Dagmar a luštím během víkendu přibývší slova na [Hadejslova.cz](https://1url.cz/RJ94e). To vše ale až po heroické cestě na druhý konec Města do redakce Tritonu na kus řeči se Staso Juhaňákem. Cestou jsem se s komiksy *ARI* zastavil v Arkhamu na pár slov u Filipa (slíbil rozeslat pozvánky na vánoční knihkupeckou merendu, a pak i s Tess, k Tomovi Štip-skému jsem se neodvážil, anžto jsem spěchal, Staso obvykle odchází okolo jedné). Ve Vykáňské jsem byl vedle recenzních výtisků obdarován balíkem teoretických knižek z (krátké) řady *Paralelní světy*, tentokrát šlo o *Průvodce paralelními světy* Aleše Langer. Pokud o edici máte zájem nebo je váš výtisk beznadějně očtený, dejte vědět. Když potom náčelník odkvačil, ještě jsem chvíli od práce zdržoval Moniku a Ilonu (Lenka už si „užívá“ dovolenou), také jsem je vytrestal nějakými knižními dárky, největší úspěch měl *Tajný život hudby*, Ilona chce pro syna pořídit komiks *ARI – Tíha vědomí* (tedy když si pospíš, Filip už má skoro vyprodáno).

Z Bílovice se dovidáme smutnou zprávu, že po dlouhé těžké nemoci zemřel kastelán Eda (Eduard Vařeš). RIP

● **9. prosince** se v redakci zastavil náš vědecký redaktor Franta Houdek, vrátil Miše monografii Gustava Dorého a půjčil si ještě objemnější práci o Josefu Ladovi. Od minulého setkání stihl přečíst skoro celé *Mycelium* a první dva svazky Kechlíbarových *Zapomenutých příběhů*, takže vedle Fénixconu a dojmů z posledního večera u Kosatíkových bylo o čem povídat.

● **10. prosince** odpoledne se vydávám na přivítání antologie povídek českých klasiků a současných autorů (Neruda, Kafka, Čapek, Havlíček, Klíma, Lustig, Vopěnka, Nováková a ještě asi šesti) sestavenou Jardou Olšou, jr. a Ivanou Bozděchovou, tentokrát přeložených do ázerbájdžánštiny. Cestou zaskočím do Krakatitu s balíčkem hororů *Jáma* a poptám se, jak jdou prodeje *ARI*. Filip v Čáslavské už má sko-

ro vyprodáno. Z Krakatitu v Jungmannově pilím do Ázerbájdžánského kulturního domu v Krakovské 9. Netušil jsem, že se tak projdu. Před vchodem jsem zastihl dvě dámy v nesnážích, an se snaží na řadě firemních cedulí ověřit, že jsou správně. A kookám, že jednou z nich je Julie Nekola Nováková. Společně jsme se osmělili a vydali se dovnitř. Nebyli jsme první, vedle pražské azerské komunity jsme tam našli Jardu Olšou, jr., Ivanu Bozděchovou a Martina Vopěnku. Později ještě dorazil Michal Klíma, takto syn nedávno zesnulého Ivana Klímy. Ivana pořad moderovala, začal s půlhodinovým zpožděním, pravděpodobně se čekalo na velvyslance J. E. Yashu Allieva, což nevedilo, alespoň jsme si stihli popovídat a prohlédnout výstavu umělkyně a designérky Hejran Mustafa-Zade.

Ivana mluvila o tom, že kniha už měla premiéru v Baku, tam že se tomu samozřejmě neřikalo křest ☺. Napadlo mě, co by asi tamní čtenáři řekli tomu, že víc jak třetina autorů knihy má židovské kořeny, a pak jsem si uvědomil, že když se o naší kultuře mluví jako o židovsko-křesťanské, že na tom asi něco bude. Po stručné historii vzniku knihy (nápad na antologii české literatury od konce 19. století po současnost vznikl před více než deseti lety, a to díky Jaroslavu Olšovi ml. a Ivaně Bozděchové, tehdejší lektorce českého jazyka na Hanku University of Foreign Studies v Koreji, od té doby byla antologie vydána v korejštině a filipínštině a její zbrusu nové vydání bylo nedávno vydáno v ázerbájdžánštině a oficiálně uvedeno na trh v Ázerbájdžánském kulturním domě v Praze) došlo na autorskou četbu lyrické bajky Martina Vopěnky, kterou jsem úplně nepochopil, a aby nepřišla zkrátka ani češtiny nepříliš znalá polovina účastníků, měla přítomná překladatelka knihy Shebnem Asadova přečíst úryvek v ázerbájdžánštině. Ta nejspíše přeslechla zadání a zřejmě přečetla bajku celou. Po vlastním křtu knihy se ke mně přitočila Hejran a ze skicáku vytrhla můj tužkou kreslený portrét, který během toho nekonečného čtení načrtla. Opravdu nechápu, co na mně ta děvčata vidí (o den poz-

Jaroslav Olša ml., Shebnem Asadova, Martin Vopěnka, Yasha Alliev, Julie Nováková, Leyla Begim, Michal Klíma, Ivana Bozděchová

Válka obraz Hejran Mustafa-Zade

ději mě zase jiná pouštěla v tramvaji sednout). Snad že jsem se usadil a klímal pod jejím obrazem *Válka*. Cestou na metro jsme s Julíí probrali nové zpracování Frankenstein, Julie v něm na rozdíl od autora recenze *Viktimizovaný proti traumatizovanému* O. Štindla (str. 23) dokázala najít něco nového i dobrého.

● **11. prosince** posílám do tiskárny další brožurku Martina Petišky, minutu potom mi od něho dorazí další dvě opravy. Po obědě kvačím do Inspamedu pro svůj dýchací přístroj (na spánkovou apnoe), a pak se s ním zajdu pochlubit Na Břežanku. Možná i nějaký dárek donesu. Ne že by si to tamní obehodové zasloužili, i když na druhou stranu dort pro Pavla stál za to... Dorazil jsem tam už v půl čtvrté, trochu mě zarazilo, že na stole v Loveckém salonku byla cedulička Rezervace od 17:00, ale obsluha byla zřejmě zvyklá. Chvilku po mně přišel Vláďa Kejval, pak tuším Pavel Březina se psy, Pagi a nakonec Edita. Pagi ji chvilku bavil zajímavostmi o přestavbě jeho kanceláře, a když s Pavlem odešel, probrali jsme možnost její návštěvy na silvestrovské oslavě a úspěchy její starší dcery Bereniky na nové škole.

Pak jsem odkvačil k Honzovi Hýskovi zakoupit k Vánocům nějaké tisky a grafiku a nahrát si pár filmů.

Když dorazím domů, ozve se Zdeněk Pobuda, že by stál o to vidět ještě staříčkový Jirešův film *Ďáblůva past* (podle románu Alfreda Technika). Jak by řekl Sheldon Cooper: Zdeněk je prostě smolař, nejenže na tom není dobře, ale ještě zavolá hodinu potom, co jsem mu film mohl nahrát, naštěstí to jde zařídit i na dálku.

● **12. prosince** už si člověk musí vybírat v předvánočním programu, místo na křesť knihy *Tisíc očí* Ivana Fily vyrazíme s Michaelou na *Vánoční výstavu* do podzemí Betlémské kaple, roze-psal bych se o ní víc, ale bojím se, že tento *Interkom* dostanete až po jejím ukončení a chci šetřit vaše city. Pak jsme procházkou přes vánoční Václavák pokračovali do MATu na pozdní oběd a povídání s Pátečníky. Nedalo nám to a nakoukli jsme do Akademie a nechali tam něco za knihy, obzvláště se vyplatí kouknout do těch levnějších pod schody. Zhusta jde o tituly, u kterých nakladatel věřil v jejich kvalitu, ale pak se nenašlo dost osvětlených čtenářů.

● **13. prosince** nás před pěti roky opustil Harry Mostfák.

Na *Nyxu* se dozvídám, že v anketě *Lidových novin* zvítězila kniha *Ztracený ráj* – John Milton, překlad Martin Hilský (Academia). V nominacích na ni nějak zapomněli, a kdyby nebylo

Viktora Janiše, který na to hlasitě upozorňoval, asi by to dopadlo jinak.

Ještě zajímavější je Cena čtenářů, tučně věci, o kterých vím, že souvisejí s fantastikou, číslo na konci = počet hlasů:

1. Legie: František Kotleba, Kristýna Sněgoňová – 1121
2. Čas vos: Alena Mornštajnová – 419
3. Letní slunovrat: Michaela Klevisová – 250
4. Zaklínač IX. Rozcestí krkavců: Andrzej Sapkowski – 242
5. Tajemství všech tajemství: Dan Brown – 233
6. Manželství: Patrik Hartl – 213
7. Partie krásného Rudiho: Jan Štifter – 210
8. Úlice: Jakuba Katalpa – 202
9. Duch Pankráce: Petra Klabouchová – 201
10. Hladový hrob: Robert Galbraith – 163

Odpoledne nás navštívil Jarda Olša, Jr., ptal jsem se ho na spekulaci *Echa*, že novým Pojarem bude Hynek Kmoníček.

● **14. prosince** po dlouhé, předlouhé době a velkém těšení, kdy jsme konečně byli všichni pochůzní a nenakažliví, jsme se sešli s Járou a Kačenkou Mikovcovými. Přichystal jsem si na ně hromadu knížek, tu jsem pak zmenšil na polovinu a z ní jsme polovinu probrali. Pochlubil jsem se komiksem *ARI – Tíha vědomí*, ale největší zájem (z komiksů) vzbudila kniha *Ženšenové kořeny* od Craiga Thompsona, z běžné beletrie *Oheň nad hlubinou* a nový Bacigalupi. A samozřejmě *Pochod Kalíře* zákeřně položený na vydání *Neofatických polyglotů psychotiků* profesora Stuchlíka.

Možná se ještě do Silvestra sejdeme a společně koukneme na *Poslední tanec Salome*, velmi zvláštní zpracování hry Oscara Wilda.

● **15. prosince** se vrátím od poněkud nenaložené kardioložky (pravidelná kontrola po půl roce) a chystám se konečně pohnout s *Interkomem*, hned se mi ozve Vláďa Mátl s připomenutím, že jsem mu před Fénixconem slíbil okouknout povídku. Tak jsem alespoň popohnal Pavla Mikulášťka, aby mi poslal kompletní výsledky CKČ.

● **16. prosince** mi volá Slávek Švachouček, vypadá to, že nepřejde na lednovou schůzku Světelných roků.

Odpoledne vyrazíme do dejvíckého Wabi sabi napravit minule ne zcela dokonalou večeri s Heřtovými-Svoreňovými. Petr tentokrát neabsentoval a užili jsme si předvánoční pohody.

K Vánocům jsem dostal excelentní čokoládu *Ciocolato fon-dente con nocciole* firmy D. Barbero.

● **17. prosince** otročím na *IK* a na Leonidově šermování, když lze, poslouchám k tomu Luďka Staňka u Mr. Kubelíka, jak si povídají o humoru. <https://www.youtube.com/watch?v=VBNUWchkiw>

Obzvláště výživné citace:

Jediné, co naše novinářstvo zajímá na humoru, je, kde má hranice. K čemu jim bude, když budou znát hranice něčeho, o čem vědí hovno, a ani pro to nemají smysl... Luděk Staněk

Humor je jako Rusko. Taky nezná své hranice. Kubelík

● **18. prosince** odpočinek po první noci s kompresorem.

● **19. prosince** po obědě vyrážíme do Galerie Kooperativy kouknout na výstavu jejich nového investičního umění, vedle klasiků (Brandla, Mánesa, Mařáka, Brožíka, Kremlíčky, Chwaly...) nakoupili i dost věcí od mladých, třeba Zdeňka Daňka, Jiřího Housky, Adama Kašpara, Aleny Vršanské...

Po výstavě jsme řádně vyhladovělí vyrazili do MATu na Pátečníky. Nemoci (Pavel Voženílek), přednáška (Mirek Houška) způsobily, že dorazili „jen“ Franta Novotný, Leonid Křížek a Dan Rada. Popovídali jsme o nových filmech, zvláště o novém zpracování klasiky *Mistr a Markétka*. Před šestou se objevil Ivo Medek, Leonardův otec, a neměl nejlepší zprávy, Leonarda nepustili na Vánoce z nemocnice domů, a to se obvykle děje, kdykoli možno.

Předvánoční Čáslavská

● **20. prosince** mi Roman Holodoktor Hruška poslal reportáž Radmily Tomšů z nedávného FXC.

Odpoledne se vydáváme na „vánoční postávání“ do Čáslavské, v naší bublině jde o předposlední fandomovou událost roku, ještě se můžeme těšit na Silvestr u Vilmy a Martina Klímových a pak budeme zase o rok starší. V antikvariátu jsme vedle hostitelů Toma Štípského a Tess Rozsypalové s jejím manželem Honzou už zastihli Frantu Novotného v družném hovoru s Martinem Cornem, Filipa, Bí, Bidla, Jakuba Hozu a pár věrných zákazníků. Po ochutnávce místních lahůdek, hodně se o ně zasloužila Tess s manželem, ale nejspíše i další přítomní, jdeme letos naposledy nakoupit do vedlejšího Arkhamu, já si pořídil lednovou *Pevnost* s nějakým vloženým Feistem, Franta Novotný *Oheň nad hlubinou* a Martin Corn knihy k Vánocům za nižší desítky tisíc. Pořídil si i *ADI – Tíha vědomí*, a když už měl peněženku v ruce, hned jsem mu připomenul členské Klubu Julese Vernea. (Leonid by měl z mé nelítostnosti radost.)

Pak někdy dorazil Honza Vaněk jr. a po něm Zdenka Fialová s maminkou, Zdenu jsem poprvé potkal tuším v září 2006, kdy ji Netopejr cestou ze Slavonic (*Interkom* 9-10/2006) vzal do Prahy. Pak si tu našla práci v Albatrosu, odtud přešla do Krakatitu a od té doby působí v pražském knižním byznysu.

O nápoje se celou dobu vzorně staral Tom Štípský, skoro pro každý drink musel vyběhnout pět schodů, připomnělo mi to obětavou obsluhu baru na Bilconu.

Chvilku potom, co se Franta Novotný vydal domů, přišli na kus řeči Staso Juhaňák a Petr Čepek (právník a několikanásobný mistr republiky ve stolním tenisu, autor hlavně detektivních románů, ale též fanoušek SF a komiksu). Dali jsme řeč

Tess z Čáslavské

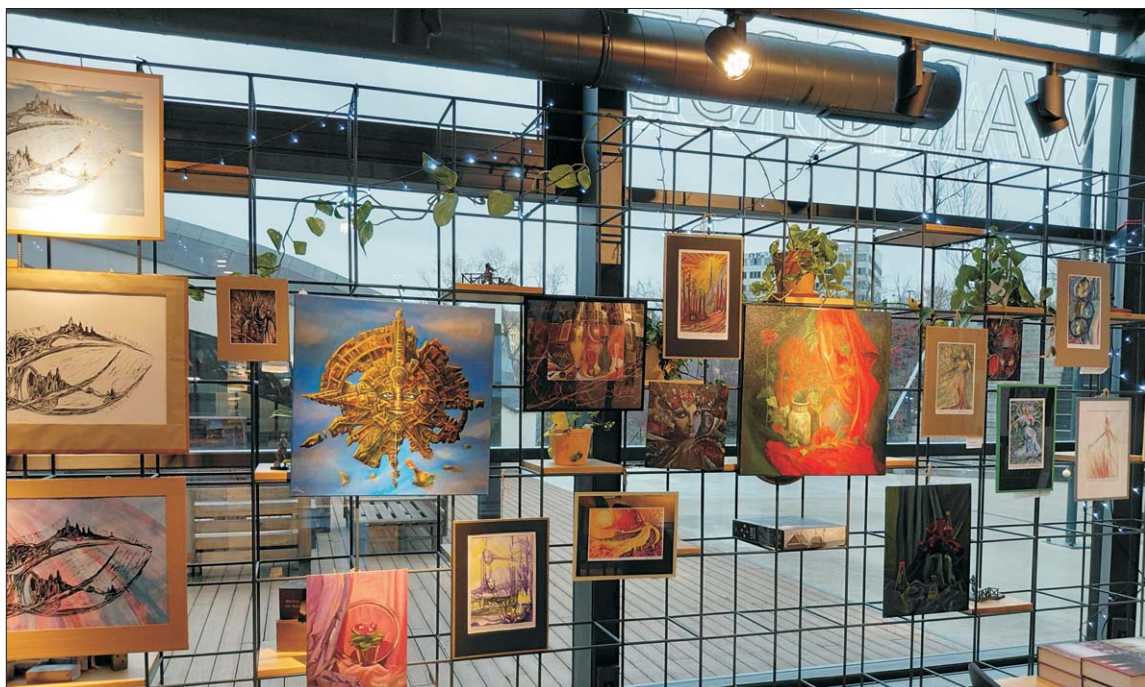
o formativních zážitcích mladosti a já si všiml, že se opírám o polici s knihou Hanse Kneifela *Černá planeta*, kterou si pak Petr hned koupil, aby si oživil vzpomínky, které v něm vyvolávala. Asi po hodině se začal Staso ošívát, že už měli být jinde a jestli pozvánka nehovořila o čase mezi třetí a šestou, na což Filip opáčil, že uvedený čas byl pouze orientační, nicméně okolo sedmé jsme se rozloučili i my s Michaelou a vydali se do Ruzyně.

Večer jsem z toho postávání cítil, jako bych celý den skládal uhlí, a pomáhala mi jen vzpomínka na dobroty, které jsem ochutnal.

● **21. prosince** se při práci na tomto *Interkomu* vzpamatovávám ze včerejška a připravuju se na zítřek. Starší synek oslavil narozeniny s nulou na konci.

● **22. prosince** po poledni se vydáváme na Palmovku na Velkou Vilminu Výstavu v klubu Warhorse, taktó v prostorách bývalé a snad i zkrachovalé kavárny, nyní přičleněné ke studiu. Pořádala ji společně s autorkou, keramičkou a malíčkou Ludmilou Svozilovou (s tou jsme se cca před dvěma roky potkali na nějakém autorském pikniku v knihovně Petřiny, a tady jsem si přímo od ní koupil sbírku *Paranoia*, kterou jsem už chvíli sháněl).

Dorazili jsme už asi půl hodiny po otevření, Martin Klíma mi uvařil čaj, který mi pomohl vypořádat se s následky časného vstávání, a pak jsme se věnovali několika stům vystavených kreseb a jednomu stolu nápadité keramiky s draky. Postupně se dotrousilo ještě pár známých a Vilma a Ludmila pohovořily o svém malířském usilování a jeho historii. Myslel jsem, že Vilma ještě nikdy neviděla tolik svých kreseb najednou a pohro-

madě (kam se hrabe stan na PevnostConu), ale v Brně na ComicConu měla k dispozici ještě větší prostory, jen v té drahé a placené části, kam se účastníci veletrhu *Kniha Brno*, kteří by hlavně stáli o prohlídku, nedostali.

Bohužel až potom dorazili náš vědecký redaktor Franta Houdek, Vilmina schovanka Valerie a fanyнка a betačtenářka Mycelia Bára Vlasáková. Tak jsme jim předali, co jsme si zapamatovali, a okolo čtvrtě se vydali do MATu na pozdní oběd.

Škoda, že výstava trvala jen sedm hodin, což zhruba odpovídá době, kterou Vilma věnovala její instalaci, když k ní tedy připočteme i následné bourání a odvoz.

Večer jsem si (přes Jirku Doležela) objednal dvě povídkové sbírky Fritze Leibera (1910-1992) *Všetci ste sami – Žiadna veľká mágia – Pokoj, lebo inak!* a *Skvelé časy – Noc dlhých nožov*. Po dlouhé době si ve slovenštině přečtu něco jiného než knihy z produkce Hydry či Ivana Al'akši. Leiber za tyto povídky dostával ceny před šedesáti a více roky. Už se těším na prastarou (a z dnešního pohledu jistě zaostalou) SF, kde pointou není *hrdinův coming out*.

Večer se ozvala Karolína Kosová, chce psát práci o CKČ.

● **23. prosince** Michaela vaří rybí polévku, já sháním a urguju texty do *Interkomu*.

● **24. prosince** dostávám spoustu přání od čtenářů *Interkomu*. Večer Michaela při sjiždění FB narazila na reklamu sladké dýně od Permasemínek. Měla stovky plusíků, jeden od Evy Hauserové. Jinak Vánoce proběhly celkem sekulárně v duchu bramborového salátu, řízků vepřových i kuřecích a dvou porcí smaženého kapra. Ty jsem snědl já 😊

● **26. prosince** jsme se po delší době sešli pohromadě celá rodina, to se nepodaří ani každé Vánoce. Já pak vyrazil za Pátečníky do náhradní restaurace pizzerie Johnny-Pizza V Jirchářích, MAT byl zdá se zavřený. Našel jsem tam jen Frantu Novotného

a Leonida, který Pátečníky svolává, později ještě po řadě legračních lapápií (nepřečetl si zvaci mail) dorazil Dan Rada se Zuzanou. Dnešní pizzerie je bývalá restaurace *U Nováka*, o které se Franta s Leonidem domnívali, že zde v roce 1950 bolševici pozatýkali českou hokejovou reprezentaci. Dle *Wikipedie* k tomu ale došlo o několik domů vedle v dnes již neexistující restauraci *U Herclíků* (pro blízkost Národního divadla také zvané *Zlatá hospůdka*). Nad pizzou jsme probrali filmy, Slavkov, Frantovy paměti, dnešní mládež, historky z vojny, zkrátka to co obvykle.

Dnes si také připomínáme den, kdy se v roce 1991 definitivně rozpadl Sovětský svaz. Skončil tak „žalář národů“ a smrtonosný komunistický experiment, který trval desítky let. Přitom příčiny jeho bídy popsal Ludwig von Mises už v roce 1927. Zatímco svět viděl v SSSR hrozbu nebo naději, on viděl ekonomickou nevyhnutelnost: *Despocie a bolševismus nemohou vést k bohatství, jen k úpadku*.

● **27. prosince** jsem na návštěvě u Mišina bratra pohlédl do budoucnosti. Má na mobilu ChatGPT s hlasovým rozhraním, a kdykoli jsme v hovoru narazili na něco, v čem jsme si nebyli jisti (třeba v kolika letech zemřel František de Paula Antonín hrabě z Hartigu), prostě se zeptal. Vzpomněl jsem si na dobu, kdy jsme takhle využívali Honzu Vaňka jr. Jeho odpovědi tedy byly vtipnější a spolehlivější, ale to je jen otázka dalšího času.

Večer jsem dokoukal druhou řadu *Cestovatelů časem*, třetí už asi vynechám, nějak se to vyčerpalo a wokeizovalo, ale co také čekat od Kanad'ánů.

● **30. prosince** dorazila zpráva, že Míkovce postihl nějaký moribundus, takže je zítra u Martina a Vilmy zítra nepotkáme. Rozešílám PFka, letos se mi to podařilo o celý den dříve než loni, ale i tak se předem omlouvám, pokud jsem zrovna na vás nepomyslel. Pro vás pak je to na straně 32 dole :-)

pokračování ze str. 1 jež byla jednou z inspirací pro podtitul letošního Fénixconu – a odtud už byl jen krok k otázkám současné kosmonautiky. Tomáš Příbyl se zamýšlel nad tím, zda se Blue Origin zakladatele Amazonu Jeffa Bezose může stát „druhou SpaceX“, či zda si americký podnikatel náhodou neukouzl moc velké sousto. Dušan Majer otevřel téma kosmického odpadu. Málokdo si totiž uvědomuje, kolik vysloužilých družic, horních stupňů raket a různých drobných úlomků nám krouží kdesi nad hlavou. Jan Tomašík nakonec celý blok uzavřel vhladem do světa nových materiálů. Přejdeme od doby kamenné přes dobu bronzovou a železnou až do doby nanotechnologické? Zní to lákavě, ale musíme jen doufat, že se tím nedostaneme až do krize vědy, o které odborně a zasvěceně diskutoval ve své přednášce Jan Šimůnek...

Fénixcon ale není jen o poslouchání. Důležité místo zde mají i různé hry. Vedle gamebooku naživo *Volání Cthulhu* a představení her podle *Star Wars Prequels* si návštěvníci mohli skutečně sáhnout do minulosti – a to doslova. Osmibitové a šestnáctibitové počítače z osmdesátých let, *Atari*, *Commodore 64* či *Sinclair ZX Spectrum*, byly připraveny spolu s klasickými tituly jako *Dropzone*, *Boulder Dash*, *Dragon Spirit*, *Lotus*, *Mortal Kombat* nebo *Cannon Fodder*. Stačilo si jen sednout a nechat se vtáhnout do dob dávno minulých.

Jedinou přednáškou, pro kterou se každoročně otvírají oba sály (čímž lidem odpadá dilema, do kterého z nich zamířit), byl „Návrat do minulosti v budoucnosti“ od Roberta Waschky ze Školy rytířských ctností Brno. Už její úvodní srovnání středověkého rytíře v plátové zbroji s moderním vojákem v balistické výstroji bylo mrazivě výmluvné. Člověk si při něm uvědomil, kolik věcí už tu kdysi bylo a že se bohužel některé z nich zase vracejí. Třeba i drsné zákopové války, o nichž jsme doufali, že už zůstanou jen v učebnicích. Robert Waschka spolu se synem Jiřím však dokázali i toto těžké téma podat s humorem a nadhledem, takže se publikum smálo i přemýšlelo zároveň.

K Fénixconu neodmyslitelně patří literární soutěže. Mloka, hlavní cenu Ceny Karla Čapka, si letos odnesla Kateřina Němcová za povídku *Píseň zrození*. V PAFU, přeboru autorů fantasy, zvítězila Lucie Matějčíková a v soutěži Daidalos nejlépe uspěl Jan Kozák s povídkou *Control-Mars-Delete*.

Následovaly křty nových knih, neopominutelná, jako vždy

bohatá tombola a pak poconová zábava, trvající dlouho do noci.

Podtitul *Zpátky do minulosti* mě přivedl k otázce, kam by se vlastně rádi vrátili samotní účastníci. Odpovědi byly pestré. Někteří nejprve řešili, v jaké roli by se v dané době ocitli – přece jen je rozdíl být otrokem nebo králem. Jiní se, jako správní fanoušci fantastiky, obávali narušení časové linie. Když jsem je však ujistila, že by šlo jen o neviditelné nahlédnutí, fantazie se rozjela naplno.

Zazníval císařský Řím, helénské Řecko, renesance, století páry i počátky průmyslové revoluce. Někdo by chtěl poznat život pravěkých lidí, jiný spatřit všech sedm divů antického světa.

Padala i konkrétní jména: Marie Curie-Sklodowská, Paul Verlaine, Agatha Christie – konkrétně oněch záhadných deset dní, kdy beze stopy zmizela. Podobně byl zájem zjistit, jak vypadal život Jana Žižky v neprobádaném období před rokem 1408. Zájem byl i o setkání s Markem Aureliem, Tycho Brahem, Polyxenou z Lob-

kovic či T. G. Masarykem.

Další z návštěvníků přišel s myšlenkou, která mi utkvěla v hlavě: vybrat si jediné město a sledovat ho napříč staletími, od jeho vzniku až dosud.

Byli ale i tací, kteří by mnohem raději než do minulosti putovali do budoucnosti.

A já sama? Ráda bych viděla Göbekli Tepe v době jeho rozkvětu a konečně pochopila, kdo a proč tuto záhadnou stavbu vytvořil.

Fénixcon ale ve výsledku není ani tak o minulosti či budoucnosti. Je o přítomnosti. A hlavně o lidech. O setkávání těch, kteří sdílejí lásku k fantastice. O možnosti si nejen popovídat, ale i nakoupit fantasy a sci-fi knížky či stylové šperky. Hotel Vista prostě po dva dny hučel jako úl. Mnozí účastníci se znají roky, přesto si mají stále co říct – a restaurace plná debatérů dlouho do noci by o tom mohla vyprávět.

Jak vše bryskně shrnula jedna z návštěvnic, která kolem mě proletěla chodbou:

„Najíst jsem se nenajedla, ale rozhovory byly úžasné!“

A přesně o tom *Fénixcon* je. O setkávání, rozhovorech, smíchu – a taky o troše poznání.

Tak co, uvidíme se za rok v Brně zase?

Radmila Tomšů

Zaklínač je zpátky a mladší než kdy dřív

Tak nám vydali nového Zaklínače. Český čtenář si musel počkat deset měsíců na překlad, ale *Rozcestí krkavců* je tu. **Andrzej Sapkowski** je zpět a s ním i jeho – díky řadě počítačových her the Witcher – světově proslulý hrdina. Stejně jako v předchozím románu *Bouřková sezona* (2014) jde o retrospektivu, protože na konci slavné pentalogie Zaklínač Gerald zahynul.

Po *Tajemství všech tajemství* **Dana Browna** jde bezesporu o druhou největší knižní událost letošního podzimu. Sapkowski v Česku prodal statisíce výtisků svojí ságy, nová kniha vychází v nákladu „vyšších desítek tisíc“, navíc celá fanouškovská komunita očekává hru *Zaklínač IV*, která se ale nejspíš objeví až v roce 2027.

Tentokrát na to jde autor chytřejší než minule, vrací se k roku jedna zaklínačovy kariéry. Zmutovaný mladík s bílými vlasy se vydává na stezku, aby zabíjel netvory a zachraňoval lidi. A už od samého začátku má problém rozlišit, zda nejsou lidé většími bestii než bazilišci, lešijové či baby Jagy. Také struktura celého románu je o poznání lepší než v *Bouřkové sezoně*, kde byl Gerald pouhou hříčkou v rukou osudu a na vývoj událostí neměl moc vliv.

Sapkowski zde zkouší něco nového. Ucelený román, který v sobě ale skrývá kratší epizody, jež mají nahradit čtenáři jejich milované povídky, kterými si je získal v 90. letech. Zároveň je evidentní, že nemá v žádném případě v úmyslu pouštět se do nějakých delších ság, protože jejich dokončení – jak ukazuje příklad **George R. R. Martina** – může být komplikované.

Výsledkem je zcela funkční zaklínačový příběh, který ale bude pro stálé čtenáře poněkud huře uchopitelný, v Polsku se ozývaly reakce, že to tak nějak není ono. A přitom zde nejde o nic jiného než o železnu košili, tedy o zvyk. Příběh obsahuje typické Sapkowskiho ingredience včetně proslulého cynismu (chybí jen Geraltovy milostné plotky, které zde supluje pouze

návštěva bordelu) a není si věru nač stěžovat. Dokonce tu máme hned dva zaklínače!

Gerald na své první cestě po složení zaklínačských zkoušek potkává Prestona Holta, starého, zmrzačeného zaklínače, který z něj chce vychovat svého nástupce. Geralt sice před tímto krokem varuje celé obří hejno krkavců, ale co naplat – osudu (a kdo by to měl vědět lépe než on) neuteče.

Čtenáři je nejspíš od začátku jasné, že Holtův zájem nebude čirý altruismus, ale společně s mladým Geraltem si musí vyvodit závěry sám. Mladý zaklínač nedostane nic zadarmo, autor mu dává do těla fyzicky i psychicky, ale už od začátku naznačuje něco, co museli čtenáři předchozích knih postupně odhalovat – Gerald se nepovedl. Při mutacích nutných k zaklínačské proměně došlo k jakési chybě – Geraltovi je vlastní soucit, což je u zaklínačů vážný defekt. A důvod, proč ho milují miliony čtenářů a hráčů.

Sapkowski se tentokrát nezdráhá tu to skutečnost naplno pojmenovat a pracovat s touto premisou ve vyprávění. Zaměřuje se také na dějiny zaklínačů a konečně se dozvíme podrobnosti o tolikrát citovaném pamfletu *Monstrum čili Vědmáka vypodobnění*. Tento „anonymní“

spisek pošval lůzu proti zaklínačům, čehož důsledkem došlo k ozbrojenému útoku na jejich hradě Kaer Morhen a jeho zničení a následnému úpadku ještě před Geraltovým narozením.

Jde o událost historickou, fanouškům ságy všeobecně známou, ale se sdělením podrobností o ní čekal Sapkowski až do *Rozcestí krkavců*. Celé vyprávění nese punc těžké profese. Autor umí vyprávět příběhy. *Punctum*. Nikde nic nechýbí, nikde nic nepřebývá (snad jen drobné ritardando v samém závěru, kdy popisuje zvyky zoldáků, bylo zbytečné). Jen velkolepý konec se nekoná. Ale proč taky? Vždyť tohle je pouhý začátek.

Richard Klíčník

Čtete klasiky – Odposlechnuto

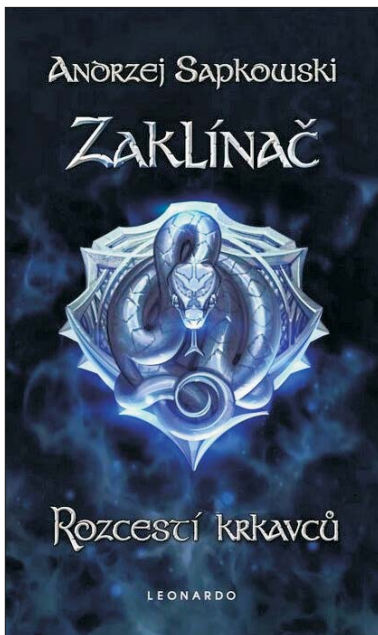
Pokud někdo dnes vůbec zná jméno Laputa, pak možná z japonského animovaného filmu studia Ghibli *Zámek v oblacích* z roku 1986. Ale, jak nedávno připomněl **Aris Roussinos**, to jméno pochází z málo připomínané části *Gulliverových cest* **Johnathana Swifta**. Popisuje zemi Balnibarbi, jejíž obyvatelům „vláda vzdálená vládnoucí třída na plouvoucím ostrově Laputa, která byla doslova odtržena od jejich každodenních starostí a místo toho se věnovala vymyšlení a aplikaci nových a abstraktních teorémů, jejichž cílem bylo zlepšit obecný osud lidstva“. „Jedinou nevýhodou však je, že žádný z těchto projektů nebyl dosud doveden k dokonalosti a meziřím celá země chátará,“ píše Swift. Což vládce na Laputě neodradilo od toho, aby

„hnáni stejnou měrou nadějí jako zoufalstvím neprosazovali své projekty padesátkrát náruživěji“.

Vládci byli posedlí zejména studiem nebeských těles, neboť se báli změny klimatu. Pracovali na trvale udržitelné energetice ve formě ukládání slunečních paprsků do okurek. Na ekofarmách testovali, zda by orbu nemohla obstarat prasata, když jim do půdy zahrabete žaludy. Studovali, zda by hedvábné látky nemohli tkát pavouci krmení obarvenými mouchami.

Swift měl před očima britskou vládu v Irsku, Roussinos v tom vidí britskou vládnoucí třídu v čele s **Keirem Starmerem**, ale stejně dobře to poslouží jako metafora bruselské eurokracie. O tohle všechno lidé přicházejí, když nechtou.

Martin Weiss / Týdeník Echo

Mimořádné zpravodajství CKČ

S Cenou Karla Čapka do širého světa

S Janem Vaňkem jr. právě pracujeme na doslovu ke třetí antologii české SF, která snad už příští rok vyjde v Japonsku. První antologie vyšla v roce 2018 a čerpala ze dvou období vývoje české fantastiky. Jednak se věnuje době, kdy se žánr SF teprve konstituoval v dílech Karla Čapka, Jana Bardy, Josefa Nesvadby, Ludvíka Součka a dalších, a jako literární kuriozita je zde zařazena i krátká povídka s fantaskním dějem od Jaroslava Haška *Rakouské celní úřady*, ale druhá část čtenáře seznamuje s autory vstupujícími na literární scénu v době obrození nebo chcete-li znovuzrození české SF, tedy na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let minulého století, jako byli Jaroslav Veis, Ondřej Neff a autoři vzeší z literární soutěže *Cena Karla Čapka*, např. Eva Hauserová, Jaroslav Kubic, Pavel Kosatík a František Novotný.

Tomuto období, někdy pro širokou žánrovou a tematickou rozrůzněnost nazývanému *Zlatý věk české SF*, je věnována i druhá antologie české science fiction přinášející povídky jedenácti dalších autorů a dvou, které jste už mohli poznat v první antologii. Autoři jako Jan Hlavíčka či Ivan Kmínek zde reprezentují tzv. *českou školu SF*, tedy tvorbu povídek, které by nemohly vzniknout a odehrávat se jinde než v Českých zemích. Eduard Martin přinesl do žánru SF prvky básnovitosti, obvyklé spíše v poezii, a Jiří Olšanský zase svérázně propojil svět prózy a divadla, hlavně toho loutkového. Všechny povídky spojuje atmosféra posledních let komunistického režimu, kdy čtenářská obec obecně a fanoušci SF zvláště byli zvyklí hledat další významy a poselství i mezi řádky. Z účastníků (a vítězů) Ceny Karla Čapka tam najdete ještě Josefa Pecinovského, J. W. Procházkou, Petra Hanuše, Jaroslava Jirana a Slávka Švachoučka.

Za více než třicet let, které nás dělí od napsání většiny povídek druhé antologie, se v Českých zemích mnohé změnilo, změna se nevyhnula ani domácí science fiction. Společenskou kritiku již není třeba skrývat v jinotajích, o vydání knihy nerozhodují političtí pracovníci, ale nakladatelé podle komerčního úspěchu nebo podle svých osobních preferencí. Co se nezměnilo, je stálý zájem čtenářské obce o SF a fantasy, a nejen čtenářů, ale i autorů. Literární soutěž *Cena Karla Čapka* funguje

i v nových tržních podmínkách, zorientovat se v přívalu původních nových českých knih přes dvacet let od roku 1995 pomáhala *Akademie SF, fantasy a hororu*, která sice již zanikla, ale dalo by se říci, že nejen kvůli vyčerpanosti svých zakladatelů, ale hlavně proto, že fantastické žánry už pomoc tohoto typu nepotřebovaly.

Naše třetí antologie se na rozdíl od předchozích nesnaží představit českou fantastickou produkci jako nějak strukturovaný celek, na to je tato již příliš rozsáhlá, ale orientuje se na autory publikující v nejzřetlivějším dnešku, kdy jen v roce 2024 vyšla přibližně stovka novinek od českých autorek a autorů, kteří se musí dokázat prosadit ve značné zahraniční konkurenci, česky ročně vychází odhadem 1200 překladových SF a fantasy knih.

Nějak se ale přihodilo, že i přes výše zmíněné množství psavců z osmi autorů třetí antologie opět šest prošlo Cenou Karla Čapka, i když někteří jako třeba Petr Stančík už před delší dobou.

My nesmíme ani naznačovat, ale zamyslete se nad tím ☺.

A malá douška na konec: aby Cena Karla Čapka fungovala dál, musí samozřejmě autoři posílat své práce, ale také se musí najít dost ochotných porotců a administrátorů soutěže. Nechcete se také na pár let zúčastnit tohoto literárního dobrodružství? Jestli-

že ano, napište Pavlu Mikuláštkovi.

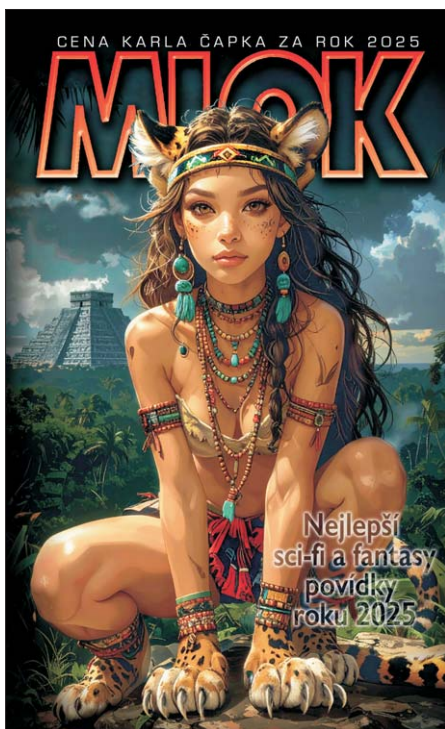
.....
A jak probíhal letošní ročník:

Šestadvacet obětavých porotců hodnotilo 102 povídek. Jedenaosmdesát autorů zaslalo celkem 20 mikropovídek, které hodnotilo 22 porotců, 31 krátkých povídek, které si vychutnalo 18 porotců, s 37 povídkami bez přívlastku se popasovalo 17 porotců a 14 novel či krátkých románů zdolalo 13 nezdolných porotců z celkového počtu 26.

Podrobnější údaje najdete na webu *Ceny Karla Čapka* <http://fandom.cz/index.php/ckc/vysledky/181-vysledky-ckc-2025> [nebo na následujících stránkách, pozn. red.].

Zdeněk Rampas

Ve sborníku *Mlok 2025* jsou vedle doslovu Honzy Kovanice a mé předmluvy (výše zde), zveřejněny první tři mikropovídky, pět krátkých, pět „delších“ povídek a vítězná novela.

Obálka *Mloka* je inspirována vítěznou novelou Lucie Matějčkové *Sině tváří*

#	1	2	3	4	5	6	S.	Jméno: Název
11.	0	2	1	1	4	2	163	Magda Duhonská: V objetí lesa
12.	0	0	2	5	2	2	159	Martin Tomčík: Quaestio fidei
13.	0	1	2	2	3	2	156	Tomáš Novotný: Hrabě Monte Crypto
14.	0	0	0	4	7	1	154	Martin Hlavňa: Pastier svätého mesta
15.	0	2	1	2	2	2	154	Jakub Tesař: Klub hororu
16.	0	2	1	1	2	3	149	Radek Heinz: Plyš v noci nespí
17.	0	1	1	3	2	3	149	Marian Lanc: Třiatřicet stříbrných
18.	1	0	0	1	5	1	145	Ferdinand Žernovič: Tanier
19.	0	0	4	1	3	1	141	Vladimíra Hirsch: Ztráta času
20.	0	3	2	0	0	1	140	Linda Sigmundová: Ta, která dělá problémy
21.	0	2	2	1	1	1	137	Jan Parolek: Kometa ozařuje cestu
22.	0	1	2	1	2	2	129	Pavel Kovařík: Dva sudy vína
23.	0	0	2	2	3	2	126	Martin Bubák: Pekelný zvon
24.	0	0	2	2	3	2	126	Martin Bubák: Pouť kleričky
25.	0	2	0	1	2	2	119	Helena Drdlová: Jedné noci ve Snovídkách
26.	0	0	0	4	3	2	116	Jan Faltus: Tím, že jsem ho zabil, jsem tě odsoudil k smrti.
27.	0	1	0	2	3	2	116	Oleg Zinenko: Magda a lékárnice z Vyšehradu
28.	0	0	1	3	3	1	111	Petr Křivánek: Bohové musí být mrtví
29.	0	0	0	1	4	4	103	Veronika Schlehofrová: S vrahem na jedné lodi
30.	0	0	2	2	1	2	102	Jan Popela: Případy zakázaného snění
31.	0	0	1	1	2	4	99	Petr Jánský: Erich Schenke a Leopold von Beisenburg
32.	0	0	2	0	0	3	70	Valentína Kačiová: Eve musí zemřít
33.	0	1	0	1	1	1	67	Sebastián Wortys: Ostatky
34.	0	0	0	0	0	5	50	Lukáš Pazour: Měj se, prokletý domove!
35.	0	1	0	0	1	0	42	Adéla Roučková: Sláva světu!
36.	0	0	0	0	1	2	32	Vojtěch Kinter: Knihozor
37.	0	0	1	0	0	0	20	Daniel Hoang: První špatný řidič

Novela

Počet porotců: 14

Udělena cena Pulec

#	1	2	3	4	5	6	S.	Jméno: Název
1.	5	0	3	3	1	0	417	Lucie Matějčková: Sině tváří
2.	2	3	2	4	2	0	334	Libor Michalec: Poslední křížová výprava
3.	1	3	4	3	2	0	299	Jakub Raida: Autobus do pravěku
4.	2	2	3	0	4	1	298	Petr Plaček: Our Hope Online
5.	0	2	7	2	2	0	254	Eliška Hrachová: Atamae, magii dotčení
6.	1	3	0	2	2	2	224	Anna Šochová: Pověz mi, zrcadlo
7.	0	3	2	1	4	0	193	Lucie Javořícká: Skalpel
8.	0	2	2	2	3	2	186	Ferdinand Žernovič: ET Zóna
9.	0	0	2	5	3	2	171	Martin Bubák: Vzestup krále
10.	0	1	1	3	2	2	139	Jan Kohout: Rudá špice
11.	0	0	1	4	2	2	124	Jan Linhart: Tři bratři
12.	0	0	2	1	3	2	111	Luboš Klabík: Blackfoot – Ethera
13.	0	1	1	0	3	2	106	Petra Barinová: Podivná hmota
14.	0	0	0	0	0	4	40	Ondřej Sadílek: Levá kule z tarantule

Porotci 44. ročníku CKČ

Jméno	Město	Kategorie
Andrea Belzová	Dobřichovice	MKPN
Lubomír Chlup	Božice	M
Ladislav Daněk		MKPN
Marie Domská	Černá Hora	N
Zdeňka Drapáčová	Brno	MKPN
Miroslava Dvořáková	Hulín	MK
Adriana Dvořáková	Velim	MKPN
Martina Fedáková	Hodonín	MKP
Jozef Girovský	Humenné	MK
Martina Hohenberger		M
Mirek Hokeš	Mělník	MKP
Roman Jíra	Jihlava	MKP
Dana Jírová	Studená	MKPN
Martin Koutný	Třebíč	MKPN
Roman Kresta	Kopřivnice	PN
Roman Madala	Lúky	MK
Jiří Málek	Moravské Budějovice	MK
Egon Niczky	Budapešť	N
Vladimír Němec	Horní Libchava	P
Robert Spousta	Brno	MKPN
Martin Tomčík	Košice	MK
Radmila Tomšů	Bílovice nad Svitavou	MK
Jana Vaňková	Brno-Bystrc	MKPN
Lubomír Záborský	Pižet	MKPN
Josef Černoušek	Brno	MKPN
Silvia Čilliková		MP
Jan Šimůnek	Brno	M
Richard Šusta		N
Eva Žondrová	Brno	MKP

M mikropovídka, K krátká povídka, P povídka, N Novela

Děkujeme všem

**Ocenění udělená
Čs. fandomem**

Cenu Československého fandomu v ČR **Ludvík** za rok 2024 získal **Mirek Dvořák** za péči věnovanou práci na knize *Mlok 2024*. (Letošní *Mlok 2025* je jeho třicátý.)

Cenu Československého fandomu na Slovensku **Drak** za práci v roce 2024 dostalo občanské sdružení **OZ PegasCon** z Prešova za organizování *PegasConů*.

Cenu prezidenta Československého fandomu získal za překlad kompletní pentalogie Gene Wolfa *Knihy nového slunce* (známé také jako *Mučitelův stín*) **Pavel Bakič**.

Cenu **Mlok** za celoživotní zásluhy o rozvoj fantastiky a jejího fandomu obdržela **Alexandra „Saša“ Pavelková**, spisovatelka a fanynka pracující jako šéfredaktorka serveru fandom.sk.

Vzpomínání na Střeđočekské nakladatelství

Byla to všívá doba, ale znáte to, i když je doba sebevíc všívá, vždycky se v ní najde něco dobrého. Moje literární začátky do ní naplno spadají a to dobré, na co rád vzpomínám, jsou osvícení a stateční nakladatelští redaktoři, které jsem tehdy potkal. Vůbec ten první na mé dráze byl Ivan Kruis, bylo to ve Střeđočekském nakladatelství, a tam jsem vydal dokonce čtyři knížky.

Dnes se hodně o normalizační době debatuje. Pírovnávám jí k tlusté, šedivé, dusivé dece, která ležela na celé společnosti. Ale znáte to, ono se nepodaří udusit hned všechno. Najdou se skulinky a také lidé ochotní je rozšířovat, a o tom to všechno bylo.

Princip té deky byl jednoduchý. V roce 1968 za Pražského jara byla zrušena oficiální cenzura. Ten úřad se jmenoval Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD), přičemž vše, co šlo jakkoli do tisku, články v novinách nebo tlustá kniha, muselo tímto úřadem projít a sazeč nesměl sázet, dokud rukopis neměl červené razítko HSTD. To bylo tedy zrušeno. S nástupem okupačního režimu byl však už 30. srpna 1968 zřízen Úřad pro tisk a informace. Nadále cenzura nebyla předběžná, nýbrž následná. Úřad posuzoval výstup, nikoli vstup. Vydávejte a pokud se nám to nebude líbit, odskáčete to. Nastoupila tudíž autocenzura, muselo se usuzovat, co asi by mohlo narazit a co by mohlo projít.

Kritéria se v průběhu času měnila. Pokud jde o knižní produkci, vznik knihy byl dlouhý proces, minimum (pokud nešlo o preferovaného, tzv. angažovaného autora) byly tři roky, můj rekord byl osm let (Šidlo v pytli 1991). Mohlo se tedy stát, že v průběhu toho procesu se poměry utužily, pak procesovaný rukopis přešel z jednoho edičního roku do druhého, eventuálně byl vyřazen. Ke zlepšení a urychlení takřka nedocházelo.

Nakladatelský redaktor samozřejmě v této atmosféře žil a orientoval se v ní. Když chtěl mít snadný život, věděl přesně, jací autoři a jaké rukopisy mu zajistí pohodlný život. Když mu ale šlo o věc a měl pocit, že má smysl riskovat, spolupracoval s autory, kteří neměli k normalizačnímu režimu takřikajíc kladný vztah. Nebo dokonce měli punc nepřítele: třebaže neexistoval oficiální seznam zakázaných autorů, každý věděl, kdo zakázaný je. Automaticky to byli všichni emigranti, od vzniku Charty chartisté, také všichni autoři výrazně angažovaní v šedesátých létech. Pak tu byla kategorie autorů vyloučených a vyškrtnutých z komunistické strany. Ti vyloučení byli takřka automaticky zakázaní, ti vyškrtnutí byli jaksi podezřelí, v některých údobích víc, v některých míň. Jiná byla kategorie lidí s větším či menším škrálopem, to byli kromě prověřených komunistů prakticky všichni.

Nad tím vším bděly vedoucí figury. Na Střeđočekské nakladatelství mám výraznou vzpomínku z té doby. Komunikoval jsem s Ivanem, a hned při první nebo druhé návštěvě jsem tam narazil na ředitele. Byl to příjemný člověk, silně z něho táhnul chlast. Pak jsem tam byl párkrát znova a zase – ředitel. Šel ke mně a představoval se mi.

„Ale pane řediteli,“ (to soudruhování nebylo tak povinné, jako se to dnes ukazuje ve filmech), „přece pana Neffa znáte, už jste se viděli.“

Opile zamžoural a povídá:

„No jo, máte pravdu. Viděli jsme se. Ale vy jste pokaždý jinej!“

„Jak, jinej?“ divil jsem se. „Já myslím, že jsem pořád stejnej!“

„Ale ne,“ řekl ředitel. „Vy jednou sedíte, podruhé stojíte... Kdo by se v tom vyznal?“ řekl těžkým jazykem a odpotácel se z místnosti.

Ve Střeđočekském jsem vydal knižní prvotinu. Napsal jsem jí s kamarádem a spolužákem Vladimírem Kovářkem, byla to dětská detektivka *Holky se perou jinak*. Psali jsme to paralelně, on kapitolu, já kapitolu, dvě dějové linky, jak by se to dneska řeklo v terminologii televizního seriálu. Byla to pěkná ilustrovaná knížka, dodnes mi dělá radost, stejně jako ty, co následovaly, *Klukoviny a tátoviny*, to byly fejetony o otci a synkovi, to byla moje tehdejší role, a *A včely se vyrojily*, to zase byla literární groteska.

I ta je navázaná na poměry té doby.

Úplně na začátku normalizace, kdy jsem měl hodně černýj cejch na čele, protože jsem se angažoval v rozhlasu a měl za sebou srpnové vysílání v roce 68 a následný vyhazov, jsem dělal provozáře v dětském divadle a také promítal dětem filmy (mám za sebou rekvifikaci promítače a certifikát na 16mm filmy). Tehdy mi nabídli kšeft – v České pojišťovně. Abych jim vymyslel a vytvořil nějaký propagační materiál pro agitaci proti požárům. Tak vznikl spisek *Aby u vás nehořelo* o bláznivé rodině ve složení věčně spící nebo aspoň somnambulně podřimující otec, chorobně podnikavá matka a synek, vypravěč. Spisek vznikl, odevzdán, vytištěn a distribuován, načež nastala tahaniče, jak mi ho zaplatit. Nakonec přišli, že bych jako s nimi měl uzavřít smlouvu, že jsem ho opisoval na stroji a dali by mi taxu čtyři koruny za stránku. Hodně jsem zuřil, ale pak jsem si řekl, mě neposerou. Tak tedy vznikla ta knížka *A včely se vyrojily* a vyšla v Ivanově péči.

Příběh měla i další, už moje poslední knížka v Střeđočekském.

Na začátku roku 1980 umřela maminka a táta to těžce snášel po těch jednačtyřiceti letech, co s ní byl, však taky šel rapidně dolů a v roce 1983 umřel. Snažil jsem se ho nějak rozptýlit, každý večer jsem s ním byl (bydleli jsme společně) a on vyprávěl o tom, jak to všechno bylo. Napadlo mě povídání zapsovat, nejdřív na tajňačku, pak jsem dohodl v deníku *Práce*, že by to tam mohlo vycházet na pokračování s ilustracemi Kamila Lhotáka, a tak vznikly *Večery u krbu*. Je to takový hodně nepatetický pohled na první republiku, protektorát i na padesátá léta. Seriál vycházel, ale pak si nějaká soudružka, prý z Karlovarského kraje, stěžovala, že je to neseno buržoazním duchem, aby ne, proboha! Takže to zadrželi.

Takže jsem to všechno odnesl Ivanovi. Byl to v té době horký brambor, málo platné, šlo o jednu už zakázaný spis. No, vyšel v roce 1987, bohužel se táta vydání knížky nedožil, měl by z ní velkou radost.

V té době jsem už byl hodně angažovaný ve sci-fi hnutí. Věci mi vycházely v Mladé frontě, i tam byl takový skvělý redak-

Jak jsem potkal Theodora Pištěka

Theodora Pištěka (umřel 3. 12.) jsem potkal v životě několikrát, jednou ale pořádně.

Poprvé to bylo doslova letmo. Dělal jsem tenkrát spolužedce svému kamarádovi Martinu Hoffmeisterovi na rallye uměleckého sdružení Paleta vlasti. Pátrám v děravé paměti, kdy to mohlo být, internet nabízí rok 1971, to měl být 6. a poslední ročník rallye Palety. Trasa vedla silničkami někam na Zbiroh. V jedné etapě se jelo podle Berounky směrem na Karlštejn. Byli jsme tenkrát s Martinem mladý kluci, mysleli jsme, jací jsme mistři volantu. Jedeme a najednou za námi Pištěk se závodní škodovkou. Udělal nás v zatáčce systémem šmik fik, netušil jsem, že je vůbec něco takového možné.

Pořádné setkání ale bylo plus mínus o deset let později.

Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let vstávala z mrtvých česká sci-fi, zásluhou několika statečných redaktorů, kteří se nebáli ji prosazovat: Vojta Kantor v Mladé frontě, Ivo Železný ve Svobodě a pak v Odeonu, Milena Krubnerová v Albatrosu a Zdeněk Volný v revue Světová literatura. Já patřil do stáje Vojty Kantora. Díky němu vznikla moje první povídková sbírka *Vejce naruby*. Tehdejší šéfvýtvarník Jiří Svoboda mě potkal na chodbě a povídá: „Budeš mít knížku. Vyber si, koho chceš, aby ti udělal obálku.“

„Pištěka,“ odpověděl jsem bez zaváhání.

Svoboda se zasmušil, ale povídá:

„Tak jo. Barevná obálka a čtyři pérovky v textu.“

Sehnal jsem si Pištěkovo číslo, domluvili jsme se a pozval mě do ateliéru. Vzal jsem si foťák s diákama, živil jsem se tehdy jako fotograf. Vlezl jsem do ateliéru a nemusel jsem tam dlouho vybírat. Učarovalo mi plátno, které dneska patří k nej-

tor Vojta Kantor, který za nás scifisty nastavoval kůži, a v Albatrosu, tam zase byly dvě statečné redaktorky Hanka Krubnerová a Milena Karlová. Nicméně Střeďočeské nakladatelství zůstalo otevřené jako přístav pro dobrodruhy. S Ivanem Kruisem a Láďou Horáčkem (už brzy nakladatelství Paseka) jsme tam uchystali vydání sci-fi povídek Saši Kramera, mého kolegy z novinářské fakulty a spoluautora mé knihy *Všechno je jinak*. Coby chartista musel vystupovat pod pokrývačským jménem Miroslav Kostka. Knižka pak skutečně v roce 1989 vyšla, aniž kdo tušil, že už brzy bude Saša moci vyjít z ilegality. Další zvláštností z té doby byl příběh románu *Odkud přišel Silvestr Stin*. Napsala ho Ludmila Freiová, úctyhodná autorka čtyř sci-fi románů (v té době naprostá rarita co do počtu vydaných SF titulů). Z důvodů i tehdy ne zcela pochopitelných byl román oním Úřadem pro tisk a informace zabaven a skartován, tedy rozšmelcován na starý papír. Byla to naprostá kuriozita, v roce 1986 se už takové věci neděly. Dnes, když o tom přemýšlím,

častěji reprodukováným Pištěkovým obrazům. Udělal jsem si diák, odevzdal ho Svobodovi.

„Dobry,“ povídá on. „Teď ty pérovky.“

Pištěk nedodržel termín, pak dlouho po termínu přinesl čtyř... tužkokresby. Nádherné, jemné tužkokresby. Jedna byl Pištěkův autoportrét. Svoboda pak chodil po redakci a prskal.

„To je z toho, když se autorovi nechá volná ruka. Zadáni byla pérovka! Tohle není pérovka!“

Knižka vyšla a dodnes mě hřeje u srdce. Pištěkovi se taky líbila.

Rok na to dostal Oskara za Amadea, ale mezi zasloužilé umělce ho nevzali. Ani se nesnažil. Bylo mu dobře mezi námi scifisty.

Dostal od nich cenu Golem. Bylo to na *Miniconu* v roce 1985, zvláštní cena za scénografii TV seriálu *Návštěvníci*. Při předávání byl dojatý.

„Víte, tohle je první cena, kterou jsem v životě dostal. Kromě toho Oskara,“ řekl nám.

Párkrát jsme pak domlouvali nějaké projekty, ale vždycky z toho sešlo. Maloval tehdy jakýsi fantasy comics a nabídl mi, abych napsal libreto pro kreslený fantasy seriál o mořských demonech. Mělo to být pro jakousi tchajwanskou firmu. Napsal jsem libreto, dal ho Pištěkovi, on ho předal Tchajwancům a ti mu ho hodili na hlavu.

Od té doby jsme se neviděli vyjma náhodných setkání na chodníku.

„To jsem rád, že vás vidím! Musíme spolu něco udělat!“ bylo motto takových setkání.

Už neuděláme a je mi to moc líto.

Ondřej Neff / neff.cz

mám pro to jediné vysvětlení. To se stalo v *Mladé frontě* (v novinách), kdy tento ÚTI napařil redakci pokutu kvůli jakémusi článku redaktorky X.Y. Vedení redakce článek zkoumalo, ale žádnou velezradu nenalezlo. Přes známosti se dostalo ke zdroji informace a ta zněla takto: Víte, my jsme už dlouho *Mladé frontě* žádný flastr nedali. No a ta X.Y. je taková hodná holka bez ambic, tak jsme to naválili na ni, tý to ublížit nemůže. Takže je možné, že román paní Freiové byl podobným procesem vybrán ke skartaci. Tehdy jsme tedy báдали, jak román hodné paní Freiové znovu vydat, aniž by to ÚTI poznal. Tak se zrodila jeho pozměněná varianta *Datum narození nula*, ta ale už vyšla v nové době v roce 1990.

Co k tomu dodat závěrem? Byl to život pod dusivou dekou, s lidmi, jako je Ivan Kruiš, jsme do ní vrtali dírky, aby se dalo dýchat. Nebyla to odepsaná léta. A ten opilý pán, co tomu šéfoval?

Ani si nepamatuju, jak se jmenoval.

Ondřej Neff

PARCON 2026 proběhne v Chotěboři 25.–28.9.

Za náš SFK Avalon (FFestivaly z.s.) děkuji Čs. Fandomu za potvrzení naší kandidatury. Velmi rádi uspořádáme samostatný Parcon v ideálních prostorách hotelu Fantazie v Chotěboři během prodlouženého víkendu. V tomto článku poskytneme základní informace a postupně je rozšíříme o další.

Hotel Fantazie

Hotel Fantazie je skvělým prostředím pro malé až velké cony, jak jsme si vyzkoušeli během tří covidových ročníků Festivalu Fantazie. Využití vnitřních a venkovních prostor lze upravit dle počtu účastníků od 100 do 1000. Hotel Fantazie spojuje ubytování ve 4 cenových kategoriích s prostory vybavenými pro program a s restaurací včetně terasy. U hotelu je velké parkoviště.

Hotel je na samém kraji Chotěboře, mimo městskou zástavbu. Provozujeme ho od roku 2013 jen na akce, jako jsou taneční, sportovní a hudební soustředění, dětské tábory a školy v přírodě, večírky a plesy, cony a konference. Více informací najdete na www.hotelfantazie.cz.

Program

Čtyřdenní přednáškový program proběhne ve třech salóncích s kapacitou cca 80+40+60. Programové linie budou: Parcon – knižní fantastika a komiks, History & FutureCon – věda, technologie, historie a budoucnost lidstva, SeriesCon – filmová a seriálová fantastika.

Na pódiu v hlavním sále v sobotu večer proběhne vyhlášení výsledků CKČ, během ostatního času bude prostor sloužit stolním hrám a videohrám.

V ZaSále a PředSáli budete mít možnost nakoupit knihy a další fanouškovské zboží, najdete zde i výstavy. Ve vestibulu hotelu bude recepce, vestibul u restaurace se používá pro posezení.

Připravíme venkovní program a doporučení pro procházky. Oslovíme organizace ve městě, abychom společně s nimi připravili aspoň malý doprovodný program mimo hotel Fantazie a připravili tak pro vás fantastický zážitek.

Program bude k dispozici v září na webu i vytištěný na místě.

Služby

Hotel nabídne ubytování pro cca 100 účastníků, dalším na-

bídne ubytování v smluvních ubytovacích zařízeních. Jako tradičně zajistíme dlouhou otevírací dobu a připravíme vlastními silami pestré možnosti stravování a občerstvení, což ovšem přináší s sebou zákaz vlastního jídla a pití v prostorách Parconu. Podrobnosti o službách si představíme příště.

Informace, propagace

K informování zájemců a propagaci budeme kromě článků v Interkomu využívat web www.parcon2026.cz, webové fanziny a sociální sítě FF na adrese:

www.facebook.com/FestivalFantazie.

Propagaci zajistíme také prostřednictvím časopisu Pevnost, plakáty v fantastických speciálkách a na conech. Pro propagaci jsme zatím vytvořili logo, grafiku propagačních materiálů připravíme v průběhu jara.

Přihlašování

Spustíme nejpozději v květnu. Elektronické přihlášky budou obsahovat i výběr ubytování a možnost objednání fanouškovských materiálů (placka, plakát, tričko...).

Doufám, že se vám bude samostatný Parcon 2026 líbit, uděláme pro to maximum. Těším se na všechny „staré známé“ a prosím, abyste pozvání tlumočili co nejvíce tradičním fanouškům. Děkuji.

Vašek Pravda, hlavní organizátor

Odposlechnuto :-)

*Když se chceš zapojit do revoluce a pak si vzpomeneš,
že jsi slíbil vzít děti do parku.*

Jak bojovat s mimozemšťany

Rozsáhlý román u nás zatím neznámého amerického autora je označován jako military sci-fi. Docela dlouho se přitom zdá, že bude přemýšlivější, než bychom od této nálepky čekali.

Válčení s mimozemskými útočníky patří k podstatným motivům sci-fi žánru nejpodžději od Wellsovy *Války světů*. Syžet obvykle bývá podobný: po počátečních náznacích nebezpečí se hrdinové musejí postavit frontálnímu útoku mimozemské civilizace, která je technologicky mnohem vyspělejší než ta lidská. Děj románů nebo filmů obvykle končí dobře, lidstvo najde nějakou nečekanou protizbraň, agresivní mimozemšťany porazí a planetu pro sebe zachrání, více či méně zdevastovanou. Americký spisovatel Seth Dickinson takhle optimistický není.

U nás jeho text můžeme číst poprvé, v USA už si vydobyl jisté renomé fantasy trilogií o divce Baru Cormorant, která ve službách mocného impéria nejprve podnítl revoltu v jedné z jeho provincií, aby ji pak zradila. *Exordia* má také hlavní hrdinku, respektive hrdinky. V centru pozornosti autora je od počátku kurdácká uprchlice v USA Anna, která si sice v New Yorku zajistila jakous takous existenci, ale stále ji sužují vzpomínky na válku (či spíše genocidu) v Kurdistánu, kde musela učinit jednu fatální volbu. Čtenáři se s ní setkávají ve chvíli, kdy se jí zjeví mimozemská bytost Ssrin, vícehlavá rebelka s hadovitým tělem, která na Zem prchla před mocnou civilizací z daleké galaxie.

Anna s ní chvíli žije ve svém newyorském bytě (Ssrin se dokáže transformovat do lidské podoby, takže není nápadná), pak se však objeví další mimozemské nebezpečí a Anna se musí vrátit do rodného údolí v Kurdistánu, kde se nachází tajemný mimozemský objekt, možná vesmírná loď, ovšem podivně zakouslá v kopcí.

Na výpravu ji (a snad i Ssrin) vytáhne zvláštní zmocněnec americké vlády Clayton a jeho kamarád Erik, velitel speciálního komanda, na místě ji čeká matka, která jí stále neodpustila, co kdysi provedla. A k tomu výzkumné i vojenské týmy z jiných zemí, kterým mimozemský objekt také neunikl: takže samozřejmě Rusové a Číňani, ale také nedalecí Iránci, a překvapivě i těžaři z Ugandy s filipínskou vědkyní. Problém je, že dokoliv se k objektu, kterému začnou říkat Blackbird, přiblíží příliš blízko, riskuje buď zatemnění mysli anebo bizarní tělesné znetvoření. Kromě toho se v okolí Blackbirdu pohybuje další mimozemšťan Iruvage, který na Zem přibyl krátce po Ssrin a snaží se Ssrin zlikvidovat a Blackbird ovládnout. A aby bylo ohrožení globální a fatální, nad planetou se usadila mimozemská vesmírná loď, která v krátkosti vyřadila z provozu většinu zdrojů elektřiny na planetě a hrozí vyhlazením lidstva. Iruvage je přitom nejen obrovský neporazitelný zabiják, kterému neublíží kulky a kromě dlouhé mečovité zbraně používá také hejna nanorobotů, ale také telepatický vetřelec v myslích hned několika postav včetně těch hlavních.

Děj je zpočátku zajímavě zauzlován, v retrospektivách se vrací k tomu, co se kolem Blackbirdu dělo předtím, než přistál americký výsadek, a pomalu se tak odhaluje, co je Blackbird zač. Dodejme, že to nikdy nevyjde úplně uspokojivě najevo, jen že ta vesmírná loď má vlastní vědomí a inteligenci, má až nadpřirozené schopnosti a její hlavní aktivitou je neustálé učení, poznávání a zdokonalování sebe sama. Autor představuje jednotlivé hlavní postavy, jejich přednosti, slabosti i traumata a samozřejmě také vztahy mezi nimi, z nichž některé se čerstvě tvoří, zatímco jiné mají dlouhou a patřičně trpkou historii.

Na ploše jednoho kurdáckého údolí se toho děje vskutku hodně a navíc s potenciálem (ne)zachránit planetu a lidstvo.

Zhruba od poloviny knihy je nicméně vyprávění jednodušší a přímočařejší, v podstatě se soustředí na to, jak se hrdinové spolu se Ssrin snaží zničit Iruvage a mimozemskou loď.

Začne to pozemskými útoky přítomných vojenských jednotek, vesměs neúspěšnými, záhy nebem začínají létat atomovky, nejprve menší, pak všechny, které má lidstvo k dispozici. Zprvu zamotaný příběh špikovaný ještě výzkumy a hypotézami čínské matematicky, které vycházejí z nejnovějších současných matematických a fyzikálních teorií (dle doslovu si je autor pečlivě nastudoval s pomoci online přátel), se láme v akční military sci-fi, jak slibovaly anotace. Přičemž mrtví ožívají, Iruvage kuje intriky v hlavách svých otroků, vojáci střílejí na něj i na sebe navzájem. Místy je to až příliš přepálené, Dickinson se snaží o co největší napětí (občas trochu obehnanými prvky), o co nejbombastičtější (zde doslova) míru konfliktu, lidstvu jde ostatně o holé přežití.

V průběhu finální konfrontace pak zvolí úkrok stranou. S největší pravděpodobností si tak připravuje půdu pro pokračování (zatím jej však oficiálně neohlásil, a to od amerického vydání *Exordie* uplynuly už skoro dva roky), protože pokud by zůstalo jen u jedné knihy, bude to přinejmenším neuspokojivé. Zatím má čtenář naději, že se dočká propracovanějšího univerza – ostatně román se jmenuje *Exordia* podle oné agresivní civilizace, která ovládá celé galaxie, ale dozvíme se toho o ní jen velmi málo. Pokud k tomu dojde a pokud je aktuální kniha jen prvním náhlednutím, pak má čtení toho tlustého špaluku smysl. Pokud ne, je to – nikoli nepřijemná, ale přesto – trochu ztráta času.

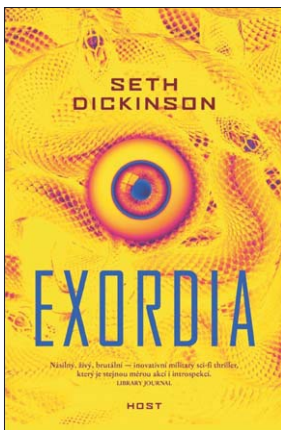
Pavel Mandys / iLiteratura.cz

Host, 2025, překlad Robert Tschorn, 656 str. 459 Kč

Odposlechnuto

Je nade vši pochybnost prokázáno, že Bůh není vegan. Kdyby byl, je to hned v první větě *Starého zákona*. **ZIDANE**

Minule jsem tady hájil Václava Klause a dnes to ještě zhorším, že se zastanu uhlobaronů. Už nevím, kam mohu ještě klesnout. **David Klimeš, Chyba systému, ČRo Plus 15. 11.**

Jan Kallirsch: Pochod kalíře (ed. Jan Hýsek)

Při adventní návštěvě u přátel mi tuto krásně vyvedenou malou knížku věnoval jako dárek p. prezident fandomu, neboť mě při listování zaujala. Všechno kolem básnické sbírky *Pochod kalíře* je zamotané. A – bohužel – já to tady na blogýsku nerozmotám, protože o tom celém prakticky nic nevím.

Řeknu jen tolik, že Jan Kalíř (či Jan Kallirsch) je jeden z řady autorských pseudonymů pana MUDr. Jana Lukeše. Dr. Lukeš se narodil v r. 1912, promoval na medicíně v Praze v roce 1938, za protektorátu pracoval jako lékař, po válce byl pro psychickou poruchu zbaven svéprávnosti, žil s invalidním důchodem a zemřel v blázinci. Za života sepsal mnoho traktátů, románů, oper, bádál v matematice a fyzice, vytvořil fiktivní světy včetně historie a několika umělých jazyků apod.

Mám dojem, že zpětně se považuje v psychiatrii za pacienta s nějakou prestižní diagnózou; ale možná taky ne.

Tohle si ale přečtěte na Wikipedii, jako jsem si to přečetl já, víc o něm stejně nevím.

Dosud jsem o této české osobnosti nikdy neslyšel, přitom jeho tvorba musela být skutečně rozsáhlá. Jestli se však nepletu, je jeho dílo z velké části ztraceno.

Čistě laicky mám ten první dojem, že dr. Lukeš by mohl třeba parodicky symbolizovat celou českou kotlinu – s jejími občas se vynořujícími nadějemi a geniálními přísliby, jejichž naplnění bývá však v důsledku setrvalých strategických rizik a slabin neproduktivní a pitomé. Trochu jako když v mém mládí slovinští umělci Laibach vzali rockovou vypalovačku *One Vision* od Queen, přenesli ji do kontextu středověčného Evropy a najednou se stejný text proměnil v temný pochod *Geburt einer Nation*.

Aneb by rozmach tvorby dr. Lukeše a soustavnost světů, které modeloval, mohla být postavena do kontrastu například s p. Tolkienem. Namísto globálně archetypálního *Pána prstenů* mám však před sebou knížečku o 80 stranách, která je sborníkem proněmecké básnické tvorby dr. Lukeše z období protektoriátu.

Sám autor si ke sborníku svých básní po osvobození sepsal předmluvu (tu pro změnu pod pseudonymem Anička Čarovná). Tato předmluva k *Pochodu kalíře* je jasně sebeironická a i Wikipedie označuje kolaborantské básně prostě za ironické, avšak ve skutečném doslovu dnešního editora (p. MUDr. Hýska) se ohledně ironičnosti kolaborantských básní píše toto:

Lukešova kolaborantská poesie může už podle úvodu Aničky Čarovné působit jako čirá ironie, přičemž v průběhu okupace tomu tak zjevně čím dál víc bylo. Těžko ale říci, do jaké míry se na tom podílela obecná skepse a psychotraumatická atmosféra doby a do jaké autorova reálně propukající psychóza, kterou v únoru 1944 profesor Mysliveček klasifikoval jako paranoidní schizofrenii a sám Lukeš později jako kosmofrenii. Primárně ale ty věci byly míněny vážně [...].

Když už jsem u doslovu editora, tak je bezpochyby zábavný, ale píše se v něm převážně o všem možném, než že by se čtenář dozvěděl něco exaktního o publikaci. Přátele našich kul-

turněpolitických dějin však jistě potěší procházka po různých českých kolaborantských uměleckých výkonech, o nichž jsem třeba já téměř nic netušil (vyjma skladby p. Josefa Laufera o Svobodné Evropě). Nejzajímavější bylo pro mě připomenutí protektorátní epizody dnes populárního solitéra p. Josefa Váchala, který v osamění na statku za Jičínem přivítal konec československého režimu, který nesnášel, antisemitskými verši. Zachránilo ho, že stál zcela mimo literární i jiný provoz, a své knihy si ručně sám tiskl v minimálních nákladech. Dr. Hýsek k tomu poznamenává:

V průběhu okupace to [Váchala] postupně přešlo a díky tomu, že 11 nedatovaných „chocholkovských sešitků“ z let cca 1939–1940 s podobným obsahem mělo náklad jen kolem 20 výtisků, neskončil po válce ve vězení.

Pokud jde o samotné kolaborantské verše Jana Kalíře, skutečně mě neohromily – to *nemohu říct*. Že se adoruje p. Hitler, to by se dalo čekat. Ale k datu atentátu složil p. Kalíř i báseň za zastupujícího říšského protektora. Nejpřekvapivější byly pro mě náznaky kultu protektorátního presidenta dr. Háchy:

Náš ráj

*Svatý Vít stojí nedotčen –
jen hled'te ty věže!
A stojí ku výsměchu všem,
co se kdo okolo řeže.
Drobný náš občan po práci
se nerušen plouží –
za to se jemu odplácí
přídělem všeho zboží.
I v nejchudší dnes rodince
po ránu mléko, chleba,
a všude děti v peřince,
a vesele se jebá.
Že si tak mile plynou
ve svojí báře –
zásluha z Trhových Svinů
toť krásného Starce.*

Kniha je celkově podnětná a v tomto smyslu ji myslím mohu doporučit. Vyšla v bibliofilském nákladu 300 kusů; když píšu tento adventní zápisek, je na Kosmasu ještě k mání.

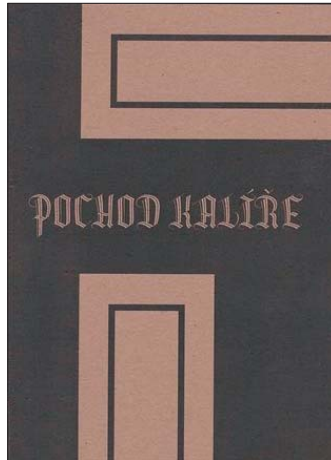
První věta knihy: **Ano! Tak jsme ho znali a tak nám zpíval!**

Poslední věta: *Byla reflexí jeho medicínské praxe, jako třeba Prčická elegie, nebo šlo o vcelku konformní básničky psané zejména jako Helena Kalířová-Žitná, z nichž některé se dochovaly i v podobě strojopisů, což je v rámci jeho jinak čistě rukopisné pozůstalosti zcela ojedinělé (nejspíš je samizdatově množil na erárním stroji při nočních službách).*

Databáze knih: 100 % (z 1 hodnocení :-)

Jára Mikovec

Lege Artis, 2025, doslov Jan Hýsek, 79 str., 238 Kč

Proměny obrazu služebnictva v moderních dějinách

V předindustriální a raně industriální společnosti nebylo mít služebnictvo známkou výjimečného bohatství. Domácí práce patřily k nejtěžším a časově nejnáročnějším činnostem každodennosti. Vaření, praní, topení, údržba domu, nošení vody, péče o děti i seniory – to vše dohromady představovalo objem práce, který bylo obtížné zvládnout pouze v rámci úzké rodiny. Často šlo o mladou dívku z chudší, vesnické rodiny, která výměnou za nepřetržitou práci dostávala stravu, ubytování a základní jistotu. Pro její rodinu to znamenalo o jednoho strávnicka méně, pro domácnost zaměstnavatele o jednu pracovní sílu více.

Absence služebnictva nebyla ctností, ale známkou nedostatku, někdy až sociálního selhání. V nejbohatších rodinách i výše postavené pomocnice měly služku, tedy služebná měla služebnou. Hierarchie práce nebyla morálním problémem, nerovnost byla považována za přirozený stav světa. Stydět se mohl ten, kdo nedokázal zajistit chod své domácnosti, nikoli ten, kdo někoho zaměstnával.

Zlom přichází s pozdní fází industrializace a rozšiřováním alternativních pracovních možností, zejména pro ženy. Továrny, obchody a úřady začaly nabízet práci mimo domácnost, s pravidelnou mzdou a alespoň minimálním vymezením pracovní doby. Domácí služba tím nepřestala existovat, ale změnil se její rozsah. Rozšířily se první domácí spotřebiče, které šetřily čas a dlouhodobě i peníze, bydlení se zmenšovalo, městský život se zrychloval. V této fázi se služebnictvo začalo soustřeďovat do domácností, které si je mohly dovolit nejen ekonomicky, ale i symbolicky – služebná se stala status symbolem v největších a nejbohatších rodinách.

Není náhodou, že právě v této fázi, tedy na konci 19. století, se služebnictvo začíná uniformovat. Objevují se zástěrky, čepečky, přesně vymezené pracovní oděvy. Tam, kde dříve služebná splyvala s domácností jako její samozřejmá součást, je nyní vizuálně oddělena. Uniforma vymezuje hranici v okamžiku, kdy už tato hranice musí být zdůrazňována. Každý musí na první pohled vidět, že v domě pracuje služka, která je nyní atributem luxusu a prestiže.

Další obrat přichází až po druhé světové válce. Nejde už primárně o ekonomii ani technologie, ale o morální přestavbu společnosti. Ideál rovnosti se neustále posouval, již se vztahoval s naprostou samozřejmostí i na ženy a nižší společenské vrstvy, zároveň se rozvíjel právní a sociální stát, který oslaboval osobní závislost mezi zaměstnavateli a zaměstnanci. V tomto novém hodnotovém rámci se osobní nerovnost v soukromém prostoru stala problémem. Mít doma někoho, kdo vám denně slouží, kdo je trvale přítomen a závislý, začalo působit jako pozůstatek starého, nespravedlivého světa.

Služebnictvo mizí, ale domácí práce zůstávají. Místo „služky“ je „paní na úklid“, místo osobního vztahu smlouva, místo trvalé přítomnosti pevně stanovené pracovní směny. Díky tomu se někomu podařilo si zachovat osobní komfort, aniž by bylo nutné čelit morální otázce. V této fázi se lidé někdy začínají dokonce stydět za to, že si platí výpomoc v domácnosti, chůvy a asistenty, i kdyby si ji mohli dovolit. Ne proto, že by šlo o vykořisťování v ekonomickém smyslu, ale proto, že takový vztah odporuje modernímu ideálu soběstačnosti.

Marie Michlová

Odposlechnuto

Frankenstein je přepisem prózy Mary Shelleyové. Nejlepší z jejích adaptací, ta první zvuková z roku 1931, režírovaná Jamesem Whalem a s Borisem Karloffem v roli Monstra, trvá sedmdesát minut. Del Toro potřeboval 149 minut a Shelleyové příběh v nich značně „updatoval“. Vzniklo značně roztahané a selhávající dílo, jakkoli jistě v některých složkách pozoruhodné (například hudba Alexandra Desplata). To selhání navíc není jaksi individualizované. Jako kdyby Del Toro neztroskotal ve snaze vytvořit něco skutečně osobního – jeho *Frankenstein* naopak vypadá jako sbírka dobových klíšé, konvenční výplod terapeutické kultury, která je naučená vše interpretovat přes trauma a umění vnímat jako médium vhodné pro šíření momentálně přijímaných terapeutických mouder. Je-li něčím Del Torův film zajímavý, tak právě touto svou důslednou konvenčností, tím, jak příkladně je typický.

Ondřej Štindl

Lidé vykonávající těžkou práci za minimální mzdu, zatímco roboti píšou básně a malují, to není budoucnost, kterou jsem si přál.

Karl Sharro

Počítače jsou jako lidé – dělají všechno kromě přemýšlení.

John von Neumann

Maovi činští komunisté [stejně jako ti dnešní, pozn. red.] chtěli zrušit rodinu zaháněním lidí do komun. Tehdy to vedlo k hladomoru a milionům mrtvých, protože rodina ví, kolik si toho může ze spíže vzít, aby vydrželi do další sklizně; z komunitní zásobárny si lidé brali podle svých potřeb.

ČRo Plus

Žádné dítě se nerodí jako rasista. To přijde, až když se naučí číst statistiky zločinnosti. A když navíc pochopí význam pojmu „per capita“, tak je zle.

Nicholas de Santo

Dan Brown, Praha a nelokální vědomí

Nový román Dana Browna jistě potěší pražské hoteliéry a incomingové agentury. Jestli potěší také čtenáře, není tak jisté. Od spekulativní detektivky s historickým pozadím se totiž opět odklání k technothrilleru.

Nový román Dana Browna je pro Česko jistě mimořádnou událostí: globálně slavný americký autor totiž děj zasadil do Prahy. A zdejší turistický ruch se těší na příval trochu sofistikovanějších a kultivovanějších turistů než mladíků nalákaných sem na levný alkohol. Přinejmenším to budou čtenáři beletrie, byť *Tajemství všech tajemství* je opět jen oddechové čtivo, které je i v rámci žánru jen mírně nadprůměrné. Má své slabší i silnější momenty, které u Browna už dobře známe: dokáže iritovat lacinými vpravěčskými fintami i misty vyloučené prostoduchou snahou o bombastičnost, zároveň ale bývá nečekaně dobře zorientován v tématu, o kterém píše, a dokáže i docela komplikované (zde vědecké či kvazivědecké) pojmy a teorie podat nezjednodušené a přitom srozumitelné a chytlavé. Nepodceňuje naivitu a neznalost čtenářských mas, takže poučenější čtenáři občas zaskřípou zuby nebo obracejí stránky o dost rychleji.

Kyselina gama-aminomáselná

V jedné pasáži v první třetině románu řekne nakladatelský redaktor hlavního hrdiny Roberta Langdona, že z nakladatelské perspektivy (zde rozumíme samozřejmě tu komerční) platí: „čím výš míříte, tím lépe.“ Což je heslo, kterého se Brown drží dlouhodobě a přineslo mu také veleúspěch s románem *Da Vinciho kód*, v němž beletristicky využil teorii o tom, že Ježíš nezemřel na kříži, ale že s Máří Magdalenou zplodil děti, jejichž potomci mezi námi žijí dodnes. I v dalších románech se snaží hledat podobné senzacce, v tom aktuálním je to výzkum Langdonovy nové přítelkyně Katherine, profesorky noetiky se sklonem k new age, která má publikovat zásadní práci o takzvaném nelokálním vědomí. Ve zkratce: Katherine na základě mnoha doložených, ale bohužel nereplikovatelných úkazů tvrdí, že vědomosti, které používáme, a obecně poznání světa přijímáme z obrovské sumy volně dostupného kolektivního vědomí, a lidské anomálie, které se ve světě objevují a stoupenici new age na ně nadšeně upozorňují, jen toto kolektivní vědomí využívají nekonvenčním způsobem. A že pokud by se vědcům podařilo cíleně korigovat činnost kyseliny gama-aminomáselné v lidském mozku, aby přijímání podnětů z nelokálního vědomí nefiltrovala (nebo alespoň méně), otevřelo by to lidstvu nedozírné možnosti. Ten rukopis se nicméně někomu nehodí a zmizí ze serverů newyorského nakladatelství, které jej připravuje k vydání, a Langdon s Katherine se v Praze ocitají v potížích patrně právě kvůli němu.

Brownovy romány bývají v některých pasážích trochu pri-

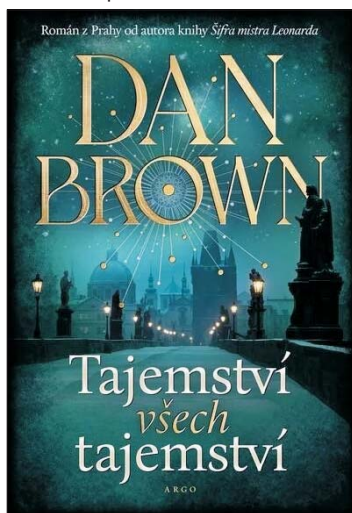
mitivní a jindy zase přemoudřelé, ale oproti svým předchůdcům i napodobitelům obsahují jeden podstatný inovativní prvek. Zatímco se totiž většina Indiana Jonesů a podobných pátračů po historických tajemstvích honí za nějakým pokladem (materiálním nebo mystickým), v Brownových románech jde většinou o něco jiného: Langdon a skupina těch dobrých se snaží odhalit, co by chtěli nějací mocní konzervativci utajit nebo potlačit. Ať je to Kristovo potomstvo v *Da Vinciho kódu* nebo rozhlášení teorie o vzniku světa z *Počátku*. Přesně tohle se děje také v *Tajemství všech tajemství* (název je odvozen od plánovaného názvu zmíněného rukopisu, o němž hrdinové s charakteristickou skromností prohlašují, že „bude mít ohromný dopad na lidstvo“ a že ústřední otázka knihy je „největším tajemstvím na světě“) – a je to vlastně docela zábavné a dobře promyšlené. Dvojice hlavních hrdinů se potýká s nevráživostí až agresivitou jedné české

bezpečnostní složky, nemůže věřit lidem z americké ambasády a po městě se prohání vrah v masce golema. Typické (a samozřejmě už obehnané) prvky akčního thrilleru směřují k očekávanému velkolepému finále, které ale působí dost natahovaně, přičemž hlavní padouch se vydá do přímého střetu s hrdiny osamocen, i když by mohl mít k dispozici dostatek lidí.

Praha jen jako kulisa

Část čtenářů, která doufala, že se po technothrilleru *Počátek* Brown vrátí ke svému osvědčenějšímu žánru, totiž spekulativnímu thrilleru s historickým pozadím z *Da Vinciho kódu* nebo *Ztraceného symbolu*, bude nejspíš zklamaná. *Tajemství všech tajemství* je po *Počátku* opět technothriller, kde jde o tajeň či potlačované futuristické výzkumy a laboratorní pokusy, nikoliv o objevení nějakého historického tajemství staré Prahy. I Robert Langdon se míjí profesí: dříve tak populárních šifer a symbolů je tu k vylouštění ztatečně méně než product placementu. I když u poznámky o logu Starbucks se sirénou namísto mořské panny musíme Brownovi přiznat dar sarkasmu, jinak v knize dost absentující.

Když se čeští fanoušci Dana Browna dozvěděli, že novinka se bude odehrávat v Praze, jistě dumali, zda využije husitské hereze, rudolfinských alchymistů a hledačů Kamene mudrců nebo něčeho podobného – nic z toho se však nekoná, vše se točí kolem parapsychologických bádání. Město (a jeho umělecké či historické unikáty) tu funguje nikoli jako jeden ze stavebních kamenů příběhu, jako tomu bylo v případě Paříže, ale jako pouhá kulisa: Langdon utíká před pronásledovatelem přes petřínskou rozhlednu i tamní bludiště, nakonec se schová v proslulé barokní knihovně v Klementinu. Zmíní se o Zoubkových sochách na Újezdě, ve zkratkách přidá několik pověstí, navštíví Pražský hrad a brzy po ránu se proběhne po lehce za-

sněženém (děj koncentrovaný do jediného dne se odehrává v únoru) Karlově mostě. Ale pro zápletku nejsou pražské reálie vůbec důležité, příběh by se mohl odehrávat v podstatě kdekoliv, přesněji v jakémkoliv městě, které má alespoň trochu kopcovitý profil. Ani golemovská legenda není využita příliš invenčně, vrah v převleku za golema si sice vytkne za úkol chránit – jako jeho hliněný vzor chráníl židovskou komunitu v Praze, tentokrát jde však pouze o chránění jediné osoby nikoliv židovského původu. A i zpočátku sympaticky nejednoznačného vraha v závěru Brown zpochybní dalším fantastickým odhalením, které má asi překvapit, ovšem především znevěrohodní onu postavu a její předchozí fyzické výkony.

Čtenářské reakce se v průběhu oněch opět úctyhodných více než 600 stran přelévají: chvíli oceňujeme, jak slavný Američan obdivuje Prahu, abychom se zarazili u nějakého pochybného detailu. Necháme se strhnout Katherininými new age teoriemi o nevědomí, abychom záhy pochybovali o realističnosti jejich „uvedení do provozu“. Potěší nejednoznačné postavy v čele s americkou velvyslankyní, aby zklamaly jiné, které se chovají iracionálně až zběsile – a v případě Langdonovy honičky s českým policistou se zdá, že jde jen o záminku, jak proběhnout turistické atrakce.

Tajemství všech tajemství není nijak zvlášť výjimečná kniha, ale ani žádný propadák, v řadě autorových románů jde o lepší standard. Jen jsme doufali, že Praha Browna inspiruje k trochu lepšímu výkonu. **Pavel Mandys / iLiteratura.cz**

Dan Brown: Tajemství všech tajemství, Argo, 2025, překlad Michala Marková, David Petrů, 640 str. 748 Kč

Odposlechnuto

Vraždit je špatné, ale zaplnit prostor žvaněním je nevkusné.

Grob

V Teplicích zavinila sociálka smrt cikána.

Byl předávkovaný.

PETRPAN

Když se Brežněv konečně cítil na pozici generálního tajemníka dost bezpečně, poslal na venkov pro svoji matku, aby se pochlubil. Ukázal jí moskevský byt, obrovský, luxusní, se zlatým záchodem a nábytkem, který by mu mohli závidět monarchové. Matka ale jen mlčela.

Pak je jeho osobní řidič odvezl čajkou na nádraží a jeli pře-pychovým pancéřovým vlakem na jeho daču, kde armáda zahrádníků opečovávala nádherné zahrady kolem opulentního sídla. Matka stále mlčela.

„Maminko, tobě se to nelíbí? Nejsi pyšná, čeho jsem dosáhl?“

„Je to moc krásné, Leonide, ale bojím se, že zase přijdou komunisti a všechno ti to seberou.“

ELHO_CID

S klimatickou změnou se nám vyplatí bojovat, i kdyby neexistovala!

Jan Moláček

Komunismus je vláda Bruselu a elektrifikace Unie.

V. I. Lenin

Tichý a klidný čas vánoční a povánoční... Opravdu?

Jak praví jedna oblíbená definice, čas je způsob, který si Bůh vymyslel, když chtěl zabránit tomu, aby se všechno stalo najednou. Byl to důležitý nápad, protože díky němu se jeho významné dílo, totiž náš svět, okamžitě, vlastně hned ve chvíli velkého třesku, zároveň nepropadl do finálního chaosu.

Aby čas plynul rovnoměrně, však nedokázal naplánovat ani On. Kromě jiného proto, že my obyvatelé světa mu do toho házíme svým jednáním vidle, takže jednou se čas docela splaší a k finálnímu chaosu svět nebezpečně přiblíží, a jindy zas zleniví a my si můžeme oddechnout.

K těm vzácnějším chvílím radosti a klidu údajně patří čas vánoční a pak několik dnů následujících, až do chvíle, než se za výbuchu rachejtli, bohužel někde i dronů s náložemi, nevíříme do nového roku.

Nefungovalo to tak vždycky a všude. Angličtí puritáni dokonce Vánoce mezi lety 1647–1660 inovovali a verzi veselou a radostnou nahradili verzí sebestmračskou, postní a kajícínou.

Naši komunisté zase zkusili nahradit Ježíška uvědoměným Dědou Mrázem. A ledva ten byl zahrán zpátky do Moskvy, pokusil se zdánlivě uvolněný prostor zaujmout Santa Claus, který chodil v úplně stejně červeném mantlu jako předcházející ruský vetřelec a taky se dopravuje na saních tažených soby. Naštěstí se odvážný europoslanec Zdechovský, tento Bajaja pro 21. století, rozhodl naše děti před Santou zachránit a založil iniciativu Zachraňte Ježíška. Protože o ní už nějaký čas není slyšet, možná nad ním zvítězil, ale možná jen má moc práce s odháněním migrantů.

Nekladu si tak zásadní cíle jako on, a tak jsem se jen podíval, kdy byly dny vánoční a povánoční v moderní historii opravdu tím klidným mezcícasem, než se svět vrhne do nového roku. Když se totiž těmi dny probíráte, tak zjistíte, že dějuprázdne vůbec nejsou.

Třeba hned ten Štědrý. V roce 1968 vyfotil toho dne z oběžné dráhy na odvrácené straně Měsíce astronaut Apollo 8 Bill Anders jednu z nejpozitivnějších fotografií všech dob. Jmenuje se „Východ země“ (Earthrise) a na lemu měsíční krajiny se ze tmy vesmíru noří naše zářící modrá planeta.

Zato Boží hod, ten umí být pěkně drsný. V roce 1989 toho dne ráno chytili, v poledne odsoudili a večer popravili rumunského komunistického diktátora Nicolae Ceaușesca i se ženou.

I na svatého Štěpána bylo v historii rušno. Je to den státních a dějinných aktů, dalo by se říct: korunování byli v roce 806 Karel Veliký, v roce 1000 uherský král Štěpán a v roce 1066 Vilém Dobyvatel. V roce 1991 pak pro změnu Nejvyšší sovět SSSR odhlavoval po Gorbačovově rezignaci rozpad Sovětského svazu.

Výrazně českou stopu ve zdánlivě klidném povánočním mezicase pak má 29. prosinec. V půl čtvrté ráno roku 1941 vyskočili z letounu Halifax parašutisté Gabčík s Kubišem, kteří o pět měsíců později zabili Reinharda Heydricha. A 29. prosince 1989, dvě hodiny po poledni, složil Václav Havel poprvé prezidentský slib.

Tohle že jsou tiché a klidné dny plné pohody a rozjímání?

Jaroslav Veis

Časem s vědou – prosinec

● velkých činech vědy, techniky a medicíny

V roce 1543 Mikuláš Koperník postavil údaje lidských smyslů na hlavu, když proti každodenní vizuální zkušenosti (Měsíc, planety, Slunce i hvězdy se během dne točí kolem nehybné Země) vymyslel sluneční soustavu, ve které je středobodem obíhání veškerenstva Slunce (viz *IK 2013/3*).

Jakkoli osvícenější z astronomů cítili, že heliocentrická soustava je logičtější a přirozenější – proč by se měl nekonečně velký vesmír točit ausgerechnet kolem relativně nicotné Země?, důkazy chyběly. (Nejsem astrofyzik, ale Zemička jako střed rotujícího obrovitánského vesmíru by asi dlouho pohromadě nevydržela...)

Zakladatel moderní přírodovědy Galileo soudil, že možným důkazem rotace Země by mohly být slapové jevy (z nich nejzjevnější je příliv a odliv) a pasátové větry (vanou víceméně od východu, tedy proti směru rotace Země). Jenže už Kepler zanedlouho vytušil, že oba tyto fenomény by fungovaly i na planetě neotáčivé. (Rotaci Země přímo dokázal až v roce 1851 Léon Foucault, viz *IK 2/2021*.)

S Koperníkem opatrně sympatizoval i Tycho Brahe, třetí astronomický velikán počátku 17. století, nejpřesnější pozorovatel nebe v době před kouzelným sklíčkem (zemřel v roce 1601, devět let předtím, než Galileo zavedl do astronomie dalekohled). Tycho pochopil, že pokud by Země skutečně obíhala kolem Slunce, musely by hvězdy během roku opisovat na obloze malé kroužky či elipsy (podle úhlu oběžné dráhy ke směru pozorování), jejichž velikost by závisela na vzdálenosti od Země – čím vzdálenější hvězda, tím menší kroužek (geometricky si to lze představit na dvou sousedících protilehlých kulech, dotýkajících se vrcholy). Tomuto jevu se říká *hvězdná paralaxa*.

Tycho (stejně jako všichni jeho současníci) ovšem žil v přesvědčení, že hvězdy leží mnohem blíž, než tomu ve skutečnosti je, takže by nějakou paralaxu nemohl přehlédnout. Když žádnou nenašel, rozpoltil se. Nechtěl ideu heliocentrismu opustit zcela, a tak alespoň vytvořil kompromis: Všechny planety viditelné na obloze obíhají kolem Slunce, ale Slunce a všechny hvězdy obíhají kolem Země.

Potom vtrhl na scénu dalekohled, napřed čočkový, kterým v roce 1610 Galileo objevil fáze Venuše. Ty sice potvrzovaly, že Venuše obíhá kolem Slunce, ale to hlásala i Tychonova kočpopská soustava, takže důkaz pro Koperníka to ještě nebyl.

Rozhodujícím krokem k dalšímu poznání se stal Newtonův vynález zrcadlového dalekohledu v roce 1669. Ten jednak dopomohl svému tvůrci ke členství v Královské společnosti, ale především ještě víc otevřel okna vesmíru dokořán.

První krok k paralaxe učinil známý Edmond Halley: Když v roce 1717 porovnával polohy některých hvězd z různých let i míst na Zemi, u čtyř jasnějších blízkých hvězd si všiml, že svoji polohu nepatrně mění v čase. Vysvětlil to tím, že hvězdy na obloze vykazují *vlastní pohyb* (což je někdy pravda, ale oproti pohybu paralaktickému se na obloze jeví mnohem menší).

V Halleyově výzkumu pokračoval jeho mladší kolega James Bradley. V **prosinci 1725** začal systematicky pozorovat vybranou hvězdu v souhvězdí Draka (konkrétně γ Draconis). Brzy zjistil změnu její polohy, k jeho úžasu ale směr změny neodpovídal předpokládanému paralaktickému posouvání podle oběžného pohybu Země... Dál se ukázalo, že během března byla odchylka hvězdy v jednom směru největší, necelých 20" (úhlových vteřin), ale do června 1726 se vrátila na prosincové místo, aby v září dosáhla maximální odchylky skoro 20" v opačném směru a do prosince 1726 se vrátila na počáteční místo. Shrnutí: Hvězda za rok opsala zhruba kružnici o průměru 39". Posun tedy sice souvisel s pohybem Země kolem Slunce, ale neměl nic společného s jejich vzdáleností, nemohla to být paralaxa!

Bradley dlouho tápal. Na správný výklad přišel během září 1728, údajně při plavbě po Temži: Pozoroval, že při každé změně směru pohybu lodi změnil polohu vůči ní i praporek, který na stěžni ukazoval směr větru. Byl to důsledek skládání rychlosti a směru dvou větrů – toho reálného, vanoucího krajinou a toho zdánlivého, který vzniká z odporu vzduchu při pohybu lodi... (Je to podobné jako skládání vektorů sil ve staticce.)

V dopise Halleyovi podává vysvětlení takto: „Konečně jsem usoudil, že tento zjev vzniká z postupného pohybu světla a z ročního pohybu Země v její dráze. Neboť jsem si uvědomil, že jestliže se světlo šíří konečnou rychlostí, zdánlivá poloha nějakého nepohyblivého objektu nebude táž, když je oko v klidu, nebo když se pohybuje jiným směrem než podél zorné přímky...“ (Rychlost světla poprvé určil roku 1676 Dán Ole Römer na něco přes 200 000 km/s, později Bradley ze znalosti úhlu *roční aberace* a průměrné rychlosti oběhu Země 30 km/s stanovil jeho rychlost už dost přesně na 301 000 km/s.)

Na závěr svého dopisu Bradley lituje, že neobjevil paralaxu, takže „antikoperníkovci stále mohou mít proti pohybu Země námitky...“

V tom se mýlil; ve skutečnosti objevil rovnocenný důkaz o jejím pohybu, poněvadž při nehybné Zemi by periodické roční posouvání hvězd neexistovalo.

A pro úplnost – první hvězdnou paralaxu nezávisle a u různých dvou hvězd změřili v roce 1838 Němec Friedrich Bessel a Skot Thomas Henderson a oba z ní poprvé určili vzdálenost „své“ hvězdy. Ale o tom třeba jindy. **František Houdek**

Odposlechnuto

Jazyk progresivního novinářstva se od normální češtiny vzdaluje tak rychle, až vykazuje rudý posuv. **AIAX**

Změna času z letního na zimní a zpátky je tu proto, aby si i proletariát mohl užít jet lag. **DANIELSOFT**

Býval jsem v depresi, že jsem příliš hloupý.

Deprese se prohloubily, když jsem zjistil, že patřím k té chytřejší části populace. **ERGOSUM**

Vzestup/sestup k ne-lidské medicíně Třeštění letitého popularizátora 157

Někdy před čtvrt tisíciletím se anglický lékař William Withering doslechl, že přítel si vyléčil vodnatelnost jakýmsi rostlinným lektvarem. Vyhledal tedy jeho bylinkářku a vydyndal od ní směs, kterou kurýrovala oteklé nohy. Sestávala z dvaceti bylin a skutečně pomáhala – pokud předtím marod vydržel zvracení a průjem, které odvar vyvolával.

Jako účinnou složku směsi Withering identifikoval náprstník. Po opatrných experimentech na chudých pacientech (které léčil zadarmo) podal **8. prosince 1775** čaj z náprstníku padesátiletému staviteli se srdečním astmatem a vodnatelností břicha. Zafungoval. Withering pochopil, že otoky opouštějí tělo v podobě moče a vypumpovává je srdce, které náprstník nějak posílil.

Nu a jelikož latinsky se náprstník jmenuje *Digitalis*, vstoupil pod tímto jménem do historie jako první účinné *kardiotonium* na světě.

Počátkem roku 1935 se Egas Moniz, profesor na univerzitě v Lisabonu, dozvěděl o zajímavém pokusu: Agresivnímu šimpanzovi badatelé odebrali oba čelní mozkové laloky – a z výbojného samce tím učinili přítulné zvířátko.

Moniz usoudil, že pokud přeruší nervy mezi čelními laloky a zbytkem mozku, mohly by se nežádoucí myšlenkové vzorce, typické třeba pro schizofrenii a těžký stihomam, vrátit k normálu. A hned přistoupil k pokusům, a to rovnou na lidech. V listopadu **1935** použil k přerušení čistý etanol, **27. prosince** téhož roku poprvé speciální vysunovací nožik.

Jeho *leukotomie* se brzy ujala, nejvíc v USA (tam pod názvem *lobotomie*). Jenže čím dál víc se ukazovalo, že jejím výsledkem není uzdravení, nýbrž jen navození stavu poddajnosti a pasivity, navíc nevratné. Humbuk s lobotomií skončil v průběhu 50. let po objevu prvních psychofarmak.

V roce 1938 mladý Holanďan Willem Kolff ošetřoval mladíka se selháním ledvin. Jeho smrt ho vyprovokovala k systematickému výzkumu dialýzy. Svoji *umělou ledvinu* poprvé použil koncem roku 1942. Ujala se.

První umělou ledvinu u nás i v tehdejší sovětské bloku získala II. interní klinika 1. LF UK v čele s profesorem Antonínem Vančurou. Probojoval ji talentovaný medik Severin Daum (pozdější profesor univerzity v Mnichově), který osobně přesvědčil tehdejšího ministra zahraničního obchodu, aby uvolnil 40 000 devizových korun na její nákup ze Švédska. Spolu s doktorem Mirko Chytilém ji Daum zprovoznil a **10. prosince 1955** na ni připojili osmnáctiletou dívku, která se otráвила sublimátem (chloridem rtuťnatým). Dialýzu u ní provedli celkem třikrát a zachránili ji. Žila pak ještě nejméně padesát let.

Dnešní témata jsem vybral proto, že reprezentují tři hlavní složky moderní medicíny:

Farmacii. Dnes existují tisíce účinných látek přírodních i umělých, aplikovaných v tabletkách, mastích, sprejích, ampulích (a násobně víc obchodních názvů, pod kterými se prodávají).

Chirurgii. Jen o něco méně existuje typů chirurgických zákroků – od prostého píchnutí zhnisaných uší přes operaci slepáku až třeba k transplantacím orgánů.

Techniku. A o moc miň asi nebude ani všelikých medicínských přístrojů, nástrojů a udělatek, kterými se kurýrujeme nebo si alespoň usnadňujeme život – od brýlí a zubních protéz přes cétečka a defibrilátory až třeba k operačním robotům.

Když to všechno zkombinujeme, shledáme, že možných léčebných postupů nabízí medicína bezpočet. Přitom ani to ještě zdaleka není všechno. „Lidé jsou různí,“ pravil klasik a měl pravdu. Však se taky stále víc mluví o *personalizované medicíně*, která by každému churavějícímu biologickému individuui přiřadila tu optimální *léčbu na tělo*.

Takže tu máme desetitisíce terapeutických variant doladěných pro miliony individuů. Propojit je a vybrat z nich pro konkrétního pacienta tu pravou je nad lidské síly. A to nemluvíme o znalosti jejich aktuální dostupnosti vzhledem ke kapacitám jednotlivých pracovišť a stavu financí zdravotních pojišťoven (vše je stále dražší a specializovanější).

Pokud tedy i nadále budou léčit jen lidé, pak se možností medicíny nevyužije naplno, což pacientovi neprospěje a jeho terapii prodraží.

Takže musí pomoci umělá inteligence. Pravda, stávající AI není v pravém slova smyslu inteligentní, zato je bezkonkurenčně rychlá i sečtělá, má bezednou paměť a nikdy se neunaví. Je tedy jen otázkou času, kdy začne kurýrovat i ona. Lékař ji bude jen kontrolovat a korigovat její případné etické úlety.

Zároveň je tu ale něco, co žádná AI mít nebude (pokud tedy nebude vnějším vzhledem a jednáním natolik k nerozeznání od lidského lékaře, že to pacient nepozná) – psychologický vliv na pacienta vyplývající z kouzla osobnosti a kvality „duše“ lékaře. Lidský (v obou smyslech slova) lékař by měl umět nemocného přesvědčit o třech věcech: že svému řemeslu rozumí, že mu na pacientovi záleží, a že pro něj dělá všechno, co je v jeho silách.

Ale stejně jako pacient, i každý lékař je jiný. A potom nastupuje ještě takzvané *lékařské umění*. Co to je? Představme si hypoteticky dva lékaře s naprosto stejnými odbornými znalostmi i vybavením, kurýrující dva naprosto stejné pacienty s naprosto stejnou chorobou. Pokud se po terapii jeden z pacientů cítí statisticky významně líp než druhý, potom to, co způsobilo ten rozdíl, je lékařské umění – něco jako individuálně namíchaná směska zkušeností, empatie, intuice, autority a dobrého srdce, okořeněná kapkou charismatu a snad i té moudrosti... Bude ji umělá inteligence mít? Nebo to bude jedno?

František Houdek

Odposlechnuto – Vědecké vtipy

Biologové si myslí, že jsou biochemici, biochemici si myslí, že jsou fyzikální chemici, fyzikální chemici si myslí, že jsou fyzici, fyzici si myslí, že jsou bohové, a Bůh si myslí, že je matematik...

Anonym / FB

Jen bábovky používají k rotaci matice. Opravdoví chlapi ve třech dimenzích rotují pomocí kvaternionů.

Alex Bunker

Intelligence a intelektuálové. Proč o ní tak neradi mluví?

Milí čtenáři, minulý článek o inteligenci (vizte *Interkom* 11/2025) očividně zasáhl střed nějakého pomyslného terče (dřsňáci mohou mluvit i o „trefě do černého“), protože tam, kde je normálně dvacet komentářů a jeden e-mail, jich najednou bylo o řád více. Proto se k němu ještě vracím s nějakými dodatečnými úvahami.

První věc: zatímco s programátorem si můžete popovídat dosyta o počítačích, s námořníkem o moři a se švadlenou o šití, toto *neplatí* pro debaty o inteligenci s intelektuály. Mluví o ní neradi, asi podobně, jako většina boháčů o penězích. Sami tu debatu nikdy nezačnou, a když už ji tedy začnete vy, následuje série úhybných manévřů: „inteligence není všechno, nezaručí šťastný život, těžko se vůbec definuje, je hodně druhá inteligence, je to silně ovlivněno prostředím“ atd.

Což jsou sice takové kousky pravdy, ale není to *celá* pravda. Celá pravda je taková, že mít lepší kognitivní schopnosti je přece jen v životě značná výhoda, a naopak mít je na velmi nízké úrovni je docela citelný handicap. (O tom ještě dále.) Intelligence je multiplikátor vašich sil a bez ní jste v některých situacích bezmocní – dvojnásob pak v dnešním složitém světě. Pasáček ovcí v době bronzové se bez ní nějak obešel, občan moderního státu s jeho hromadou zákonem stanovených povinností už tolik ne.

Leč podobně jako smrt, stárnutí, tělesná konstituce atd., ta přirozená kapacita přemýšlet – zejména pak její „strop“, za který se nedostanete – je nám v podstatě nadiktována přírodou. A inteligentní člověk, který *samozřejmě sám o sobě ví, že dostal „shůry“ docela velký dar, i když to neříká nahlas*, zároveň také úplně přesně neví, jak se k takovému daru vlastně postavit, zejména pak z morálního hlediska. Nijak zjevně si jej nezasloužil, je to nespravedlivé vůči ostatním, kteří jej nemají. No, zkrátka nejjednodušší je v takové situaci „uhnout pohledem“ a dát přednost bezpečnému pokrytectví, při kterém všichni předstírají, že to není žádný „big deal“. Nebo si případně namluvit, že dostatek let strávených ve školních lavicích může být vrozené nerovnosti vykompenzovat.

Ale podobně jako v případě těch peněz, fyzického zdraví atd. se podle toho lidé v *praxi nechovají*. Můžete stokrát filozoficky deklarovat, že peníze, zdraví a štíhlá postava nejsou pro šťastný život zas tak rozhodující, ale jen mizivé množství lidí by mávlo rukou nad tím, kdyby zjistilo, že od příštího měsíce budou mít o 30 tisíc Kč měsíčně méně, ale coby kompenzaci dostanou třicet kilo špeku na břicho zdarma a k tomu ještě třicet bodů na krevním tlaku nahoru. O to by opravdu ani ten největší stoik nestál. A kdyby se dalo přerozdělovat IQ, jen málokdo by mávl rukou nad tím, kdyby měl třicet bodů z toho svého odezdat nějakému Kognitivnímu finančnímu úřadu k dalšímu přerozdělení.

(Tak, milý čtenáři. Pokud jsi intelektuál, prohrábní teď vlastní svědomí a zjisti, zda tě to náhodou právě teď nesvádí zaútočit na ten výše napsaný text po linii „IQ je nesmyslná hodnota a nic neměří“. To je přesně ten výše uvedený způsob vykojení debaty někam stranou, jehož hlavním smyslem je vyhnout se nepřijemnému tématu. Jistě, IQ je dost nepřesné měřítko, což je v psychologii ostatně běžné, ale jeho korelace s lepšími životními výsledky je dost silná, což samo o sobě indikuje, že *něco* celkem relevantního měří. Tak jako tak – i když tě to třeba svádí k útoku, zároveň si pravděpodobně uvědomuješ, že to výše uvedené použití IQ v textu bylo obrazné, nikoliv zcela doslovné. Pointa té věty je, že přes veškeré ty relativizační řeči by se téměř nikdo nechtěl dobrovolně zbavit ani části své současné inteligence, ať je jakkoliv vysoká.)

Lidé mají obecně tendenci se stavět k neovlivnitelným věcem trochu fatalisticky (a pokrytecky), nicméně v relativně nedávné době jsme viděli, jak prudce se dokážou tyto postoje změnit, pokud se změní technologické prostředí. Nešlo ovšem o IQ, ale o obezitu.

Jakmile se začal v Americe ve velkém používat Ozempic, téměř okamžitě zkolabovalo hnutí „fat acceptance“, které přitom ještě před pěti lety bylo na koni a dokázalo procpat své „plus modelky“ i na obálky sportovních časopisů. Nejedna aktivistka (ony to bohužel obvykle byly ženy) cudně zmizela z veřejnosti, aby se za půl roku objevila o čtyřicet kilo lehčí.

Vsad'te se, že úplně stejně by se společenské standardy posunuly, kdyby na trh přišla nějaká „myslicí čapka“, po jejímž nasazení by se z vás byl jen dočasně stal nový John von Neumann nebo Robert Oppenheimer. Všechny ty řeči o tom, jak na inteligenci vlastně moc nezáleží, by byly zapomenuty metelesku-blesku, a na každé hogo-fógo recepci by se to novými von Neumanny jenom hemžilo.

Osobně si myslím, že biologie a medicína 21. století má před sebou dva opravdu velké úkoly, jejichž velikost se pozná podle toho, že spousta lidí ani nevěří v jejich *realnost*.

Ten první je důkladně porozumět příčinám a mechanismům stárnutí a co nejvíce prodloužit „healthspan“, pro který ani nemáme jednoduchý český pojem: zkrátka to období, kdy náš život není zamořen chronickými chorobami provázejícími stárnutí. Biologická nesmrtelnost asi není v kartách, ale stovka v dobrém zdraví by být mohla. No, a tím druhým je porozumět a časem i augmentovat přirozenou inteligenci, asi podobně, jako umíme augmentovat nedostatečný sluch nebo zrak.

Ono je to celkem potřeba. Nevím, jestli někdy přijdete do styku s někým, kdo v tomhle směru vyfasoval opravdu špatné karty, ale poslední dobou se mi to párkrát stalo, a řeknu vám,

není žádná legrace pohybovat se po současném světě s IQ 80. Takový člověk žije v džungli plně těžko (*pro něj těžko*) pochopitelných institucí, které jej zničehonic (*pro něj*, protože tomu pořádně nerozumí) mohou brutálně „kousnout“, čímkoliv od exekuce až po odebrání dětí a vystěhování z bytu.

I inteligentní lidé samozřejmě podstupují rizika, ale aspoň o tom *vědí*, kdežto pokud tu inteligenci nemáte, tak snadno uděláte velmi nebezpečnou věc, aniž byste si ty možné následky uvědomili. Dnešní svět je navíc hodně byrokratický a, upřímně, některá ta lejstra nepochopí ani matfyzák. Pro člověka, který sotva čte, je styk se současnými úřady čistá noční můra. Stejně tak na něm daleko snáze parazitují různí šmejdi s drahými hrnci, a v momentě, kdy se jeho číslo dostane do nějaké databáze s poznámkou „ten vám sežere všechno“, nebude mít o takové „nabídky“ nouzi.

„Myslicí čapka“ je momentálně nereálná, ale jsem toho názoru, že v podstatě máme morální povinnost tímto směrem pracovat, i když je to dlouhá cesta. Podobně jako nenecháváme svoje spoluobčany trpět leprou nebo dětskou obrnou, by bylo žádoucí nenechávat je trpět ani stupiditou. I když nejste altruista a hledíte si vlastních zájmů, stejně je i pro vás dobré, aby ve vašem okolí bylo co nejmíň malomocných, bezmocných a také hlupáků.

No, ale to znamená si nejdřív přiznat, že na té vrozené schopnosti myslet opravdu záleží a že se to nedá řešit jen vzdělávacím systémem, který očividně dávno narazil na meze možného. Pak už jsem optimista, pak už se to bude (pomalu, ale přece) vyvíjet podle slavného citátu matematika Davida Hilberta „Wir müssen wissen. Wir werden wissen.“ (Musíme to vědět. Dozvíme se to. – Má jej i na náhrobku.) Ten skutečně těžký krok je ten první, připustit si, že to *opravdu vědět musíme*.

A všimněte si, že je ten krok těžký, i když jde o čistě společenské tabu. Pohnout společností je někdy daleko obtížnější než editovat jakousi DNA. Dokonce je otázka, zda se ty čistě biologické problémy neřeší *snáz* než ty sociální. Ale to už by byl jiný článek.

Marian Kechlíbar

Odposlechnuto (úryvek)

Jsem Brit žijící v Dánsku a je pro mě stále těžší ubránit se dojmu, že moje země směřuje k vážným problémům – téměř do stavu failed state, tedy selhávajícího státu. Na vině nejsou obyčejní Britové, v ty mám důvěru. Problém spočívá v politické třídě, která nás vede do stále hlubší krize. V Anglii roste hněv a obávám se, že by se mohl snadno přerodit v opravdové nepokoje. Části země se vzájemně izolovaly – existují celé oblasti, kam jedna skupina lidí nikdy nevkročí a druhá tam naopak žije uzavřeně. Sledujeme první fázi „balkanizace“. Problém to v reálném čase, a přesto ji téměř nikdo nebere vážně. Tohoto tématu se chci věnovat ve své příští knize, která bude víc politicky zaměřená. Jsem totiž přesvědčen, že mnoho dnešních problémů pramení z infantilní povahy politiky posledních dvou desetiletí. Od Billa Clintona po Tonyho Blaira přestala být politika otázkou idejí – stala se otázkou stylu.

Politika začíná splývat s aktivismem, který popisujete jako novou verzi life-stylu, novou verzi konzumu.

Spisovatel J. G. Ballard kdysi poznamenal, že až konzum ztratí svůj lesk, lidé si najdou něco, čím ho nahradí. Myslím, že tou náhradou se stal aktivismus. Psychologická struktura zůstala stejná: značka, identita, morální status. Nosíte správný šátek, na profilu vystavujete správnou vlajku, hlásíte se ke správným názorům. Mnoho aktivistů je upřímných, ale to nemění nic na tom, že to bývá divadlo. Důležité nejsou výsledky, ale jak se při angažmá cítíte. Akce jako vrhání polévky na obrazy nebo blokování sanitek veřejnost spíš odrazují a podkopávají i jinak dobrou věc. Dnešní aktivismus je navíc často ahistorický a selektivní – rozhořčuje se nad jednou nespravedlností, zatímco k jiné mlčí. Aktivismus se stal náhradním náboženstvím pro rozčarovanou střední třídu – nejde tolik o budování lepšího světa, jako spíš o signalizaci, že už k němu patříte. Kniha proto končí výzvou k dospělosti – nejen osobní, ale i občanské: k vážnosti, odpovědnosti a schopnosti myslet nad rámec sebe sama.

Keith J. Hayward

Co bych si přál vědět o Německu dříve (II)

Aj Wej-wej (Ai Weiwei), čínský výtvarník a architekt, byl požádán, aby napsal, jak vidí dnešní Německo. Naivně odpověděl stejně upřímně, jako píše o rodné Číně. Tady také nezmizel v gulagu, jen článek neotiskli, zde pár citací:

- Když se média stanou služebníky veřejného mínění nebo se vyhýbají konfliktům, aby si udržela přízeň stávajících mocností, stávají se komplicem moci.
- V okolní atmosféře není vidět kultura, ale sebechvála, ne umění, ale izolovanost a kolektivní úcta k moci. Chybí upřímnost – upřímnost citu a záměru. V takovém prostředí je téměř nemožné vytvořit umění, které by se potýkalo s opravdovým lidským citem nebo morálním zúčtováním.
- V Berlíně se setkávám s všudypřítomnými Schweinshaxe a Schnitzel a nechce se mi věřit, že tak vyspělá, industrializovaná země nabízí tak monotónní výběr surovin. Ještě více mě zaráží náhlé rozšíření čínských restaurací – většina z nich je zalo-

žena na nudlích a funguje na kulinářské úrovni, které by každý Číňan snadno dosáhl doma. Rozmanitost jídel a způsobů vaření je zde tak omezená, že lidé z celého světa cítí nutkání otevřít restaurace: Vždyť si vzpomeňte, jaké restaurace se tu provozují: vietnamské, thajské, turecké.

- Byrokracie není jen pomalá. Je to kulturní opovržení. Odmítá možnost dialogu. Trvá na tom, že nevědomost, kodifikovaná v politice, bez ohledu na to, jak je špatná a nelidská, zůstává nejlepším odporem proti sociální mobilitě, proti morálnímu pohybu. V takové společnosti není naděje zbytečná. Je vyhaslá.
- Němci jsou snad jediní, kdo jsou opravdu nejdál od smyslu pro humor. Může to být důsledek jejich hluboké úcty k racionalitě. Stačí se podívat na berlínské letiště nebo na reklamy na automobily Mercedes-Benz – začnete mít pocit, že se jejich nedostatek humoru stal sám o sobě druhem nesmírného humoru.

Aj Wej-wej

Jak ~~pře~~žit prožit stáří

Některé věci se k člověku dostanou poněkud později, než by měly. Někdy to vadí, jindy je to naopak osvěžující. Milá paní Daniela Kovářová, s kterou se už nějaký ten týden známe, napsala knížku, kterou jsem měl číst nejlépe už před 22 lety. A protože se v ní píše o šedesátinících, je naprosto jasné, kolik mi je let. Na Metuzaléma to ještě není, ale jak se ve stáří čas zrychluje, tak si myslím, že kdyby to přišlo až za jeho 969 let, tak na to nebudu už moc dlouho čekat.

Autorka se hned na začátku svojí knížky ptá: „Otázka tedy zní, jak přežít, než si pro mě zubatá přijde. A klade podotázky: jak prožít stáří – ne jak přežít, protože to nějak sami zvládnete, ale jak ho prožít. A ideálně jak si ho vychutnat. S paní senáторkou jsme se nedávno viděli a můžu vám říct, že vypadala daleko lépe než na titulní stránce knížky. Ale na druhou stranu, pokud bude takto roztomile vypadat v tolika letech, kolik je dneska mně, tak bude pořád feš.“

Je to sice kniha o stáří, respektive o tom, jak by člověk měl stárnout, co ho přitom napadá, (a co ho skutečně „napadne“ ve smyslu tělesného i duševního nepřítele), ale je to knížka, u které jsem se krásně pobavil. Například kapitola: „Vlasy, co byly, a už nejsou“ je přímo ze života. Nejen mého, ale mnoha mých kamarádů a kamarádek. Vlasy prostě mrchy někým odcházejí a ať děláte, co děláte, nové stejně nevyrostou. I když ta naděje tady vždycky je. V 90. letech jsem často pobýval ve Španělsku a tam měli úžasnou TV reklamu na zázračnou vodičku na růst vlasů, která běžela prakticky každý den. Ovšem zajímavé bylo to, že povídání, jak ta vodička fantasticky funguje, vyprávěl pán, který měl hlavu jako koleno. Když jsem se podívil, jak může být tato reklama účinná, sdělil mi moudrý kolega (oni ti Španělé už od Římanů mají přece jenom o něco delší historii a zkušenosti než my Češi), že to je právě v tom. Nejlépe se prodává (v těchto případech) něco takového, co určitě nefunguje. Moji hodně starší čtenáři si budou pamatovat, jak se u nás prodávaly kovové náramky z hliníku a s gumíčkami a měly zaručit nekonečné mládí, zdravý sexuální výkon a já nevím co ještě, a kupoval si je každý blbec, tedy i já.

Co se týče vlasů, nikdy jsem kupovat nic nemusel. Ačkoliv mi to dneska už nikdo nevěří, i když to dokládám fotografiemi, měl jsem v mládí husté černé kudrnaté vlasy, a to tak kudrnaté, že když padal sníh, tak jsem chodil venku bez čepice a na těch vlasech nahoře se udělal povlak sněhu a ty vlasy nepustily ani kapku vody směrem k mojí lebce. Dneska když jdu k holiči, tedy správné kadeřnici, ostříhá mě tak asi na milimetrovou délku vlasů. A když se zvednu a podívám se pod sedadlo, tak je tam neuvěřitelné množství mých vlastních vlasů, ačkoliv už při příchodu do kadeřnictví jsem měl pocit, že na té hlavě skoro nic nemám.

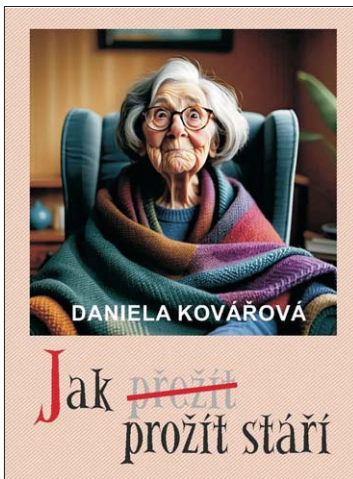
Mnohé dámy by si mohly přečíst podkapitulu „Šediny“, kte-

rá v sobě nese tisíciletou moudrost: „Ženské vlasy jsou opředeny mnohými tabu a jedno z nich se jmenuje šedivé vlasy.“ Dámy si rády přečtou, co všechno se s tím dá dělat, aby zjistily, že se s tím prakticky nedá dělat nic.

Autorka, podle mých časových měřidel prakticky mladice v 60 letech, ve své knize tvrdí: „A dnes jsem konečně ve věku, kdy už nic nemusím“. A pak jako správná ženská vyjmenovává skutečnosti, co všechno musí, protože dle mé zkušenosti čím starší jste, tím musíte všeho víc. Například vstát ze židle anebo dokonce z některého z těch moderních křesel, do kterého vám krásně zapadne zadek, ale kolena zůstanou výš než... ehm... ehm... prdel, protože znovu vstát nakonec musíte, tak co bylo v 18 letech věcí, které jste si ani nevšimli, to vám dneska zabere někdy až čtvrt hodiny a bylo by dobrý se po tomto výkonu jít osprchovat.

Další hluboká moudrost, kterou v knížce najdete, zní: „Jednoho dne se probudíte, a zjistíte, že se vám někým ztratili kamarádi.“ Kam se jenom všichni podělí? Některí vás už pozorují z nebe nebo z pekla, což byste ještě pochopili, i když je to důvod k pláči a ke smutku. Ale většina se vytratila z vašeho života, i když jsou stále živí. Tak na tohle bych mohl přísahat, jak se říká „na holý pupek“. Proč, jak a kam se vlastně ti kamarádi ztratili a co s tím dělat, autorka krásně popisuje, třeba jak vám známí neberou telefon a když ho vezmou, tak tvrdí, že nemají čas, že je vzal ischias, že hlídají vnoučata a jinak mají milion výmluv, proč s vámi nikam nepůjdou. Pak pochopíte heslo, které je známé z dob, kdy jsem nejdřív nesměl a potom musel vstoupit do Pionýra, a které zní: „Mláďi vpřed!“ Takže nepůjdete nikam, pokud se o to sami nezasloužíte. K tomu bohužel panuje obecné přesvědčení, že stáří už stejně nemá, kam a proč by chodilo. Tak to si tedy nenechte namluvit. Pokud vám to nohy a tělo dovolí a vyrazíte ven, zjistíte, že oblíbené turistické destinace jsou plné starších dam, lehce promíchaných „železnými muži“ – starci, kteří se dožili stejného věku jako jejich vrstevnice. A u teplého moře v jarních či podzimních měsících to vypadá, jako kdyby nějaký lepší domov důchodců uspořádal „zdravotní školní zájezd“. Něco takového, jak se to dělalo, když jsme byli na základní škole. Ještě to má výhodu, že v našem věku se dámy nemusejí rozhodovat, jestli si vezmou dvoudílné plavky, protože se stoprocentní jistotou už nebudou soutěžit na pláži s mladými dámami, které se chodí koupat tzv. „oben ohně“, případně anglicky mluvící dámy „topless“, česky „nahoře bez“. Nebudu vám citovat z celé knížky všechny chytré věci, ale nemohu si odpustit tento citát: „Jak na sobě poznáme, že jsme staří? Nijak. To poznají ti druzí.“

Každého normálního člověka, hlavně tedy myslím každou ženskou zajímá kapitola, která začíná slovy: „Jednoho dne se probudíte a zjistíte, že už se nemůžete stravovat tak jako dřív.“

V nepříjemných případech vám to nařídí nějaký lékař (kteří by sami často potřebovali zhubnout), ale většinou vám to nařídí vaše vlastní tělo. A oči, když se podíváte do zrcadla.

Omlouvám se, že se příliš nebudu zmiňovat o kapitole „Sex po šedesátce a ve stáří“, protože tam je tolik věcí, o kterých bych mohl mluvit sám, ale jsem si jist, že tam chybí ještě plno věcí, o kterých dokážete mluvit a přemýšlet pouze sami.

Jak říkávala moje maminka: „Nic netrvá nikdy věčně, ani láska k jedné slečně“. A co se týká života, tak ten prostě taky věčně netrvá. Takže se dostáváme k smutné kapitole, jak to celé skončí. Autorka je právnička, tak nám radí, že je potřeba si dobře rozmyslet, jak naši dědicové s majetkem nažijí po naší smrti. Čímž se silně liší od názoru mého syna Václava, který byl také právník a teď už se na nás dívá z obláčku, co to tady vyvádíme. Ten mi vždycky říkal, když došlo k diskusi o dědici, že abych si nedělal starosti. Že on po třicetileté praxi v advokacii se ještě nikdy nesetkal se „zůstavitelem“ (to je ten, co už tu není a zůstal po něm majetek), jako že by si dotyčný zůstavitel někdy přišel osobně stěžovat do jejich advokátní kanceláře.

S přibližujícím se koncem našich dnů je spojeno ještě jedno veliké dobrodružství. A totiž vymyslet, jak má vypadat náš pohřeb a hrob. Tak v tomto dám váženým čtenářům a čtenářkám svoji osobní radu. Protože už se do rodinné hrobky nevejdou, ani jméno na seznam, tak jsem si nechal podle mé představy – po poradě s odborníky – postavit vlastní hrob. I s plánem, aby se nás tam nakonec vešlo o něco víc. Co když je něco pravdy na tom, že duchové v noci mají schopnost vycházet z hrobu a povídat si mezi sebou. Takto jsem blízko rodiny, a přitom tak nějak odděleně, protože někteří moji příbuzní byli příšerně ukecaní.

No ale berte ten konec také z té lepší stránky. Autorka správně vyjmenovává, co nás starce, staré a nejstarší z tohoto příšerného světa šťve nejvíc?

Že televize řve moc nahlas.

Že televize jde moc potichu.

Že je všude moc lidí.

Že jsme sami a nikdo se o nás nezajímá.

Že nám furt někdo volá a ptá se, jak nám je.

Že nám nikdo nezavolá...

A těchto stížností, které já osobně znám a souhlasím s nimi a které mě také rozčilují, jsou tam vypsány skoro dvě stránky. A to tam není podrobně rozepsána jedna, která mě irituje skoro úplně nejvíc. Teď když mám jet a z nějakého důvodu řídit auto některého ze synů a dnes už dokonce vnuků (to mám řidičák od 19 let!!!), tak mi ta palubní deska připadá jako řízení kosmické lodi ze seriálu *Star Wars*. A všude jsou přede mnou obrazovky, na kterých mám intuitivně najít místečko, na které sáhnou – intuitivně (přirozeně, instinktivně, automaticky, bez přemýšlení, letmo, odhadem nebo vnučením a tušením – viz Wikislovník), které něco s tím autem udělá. Navíc, i když to místečko najdu a přečtu si analýzu z návodu, co to vlastně má dělat, tak tomu stejně nerozumím. A navíc mě ta auta do všeho kecají. Takže mě utěšuje, že až tu nebudu, tak si mohou naši potomci (pokud bude dovoleno vůbec mít osobní auto) řídit jízdu třeba myšlen-

kami anebo točením umělohmotným kroužkem na prstu (co se týče moderních dam, tak možná v nose). A podobně.

Jediné, co mě na knížce, kterou by si měl přečíst každý, komu je 40+, o těch starších ani nemluví, vadí, je to, že mezi různé citace moudrých a chytrých lidí, kterými autorka knihu prokládá, jsem nenašel nikde žádnou citaci z mého textu. Asi jsem ještě nenapsal nic pořádně chytrého, takže sakra, co jsem to vlastně do všech těch knížek a článků psal? Radši si ani neodpovím. Ale ocituji slova svého generačního soupeřníka Ondřeje Neffa, spisovatele, novináře a kamaráda: „Vzkaz mladé generaci: věk je údobí mezi tím, co bylo a už nikdy nebude, a tím, co teprve bude. Čím déle jste na světě, tím vám přijde toto údobí kratší. Více se ohlížíte dozadu a hodnotíte. K jakému hodnocení jsem došel? My, co jsme se dožili, jsme prožili skvělá 60. léta v bujně mladosti a skvělá 90. léta v plné síle. Ostatní léta stála a stojí za hovno. V tomto (životním) období je mi dobře a připíjím vám červeným vínem k průseru, který si připravujete.“ Tak já se k tomu Ondřejovu vyjádření přidávám.

Jo, a ta knížka je tak moudrá a tak zajímavá, že to u vás možná dopadne jako u nás doma. Kdy se o ní přetahujeme a čteme si různé kapitoly, protože je to všechno o nás, jak jsme to prožili od našich „mladých“ šedesátin.

Václav Vlk st.

Vhodné pro všechny nad 20 let, doporučeno pro generaci 60+.
Daniela Kovářová: Jak prožít stáří, Nová vlna, 2025, pevná vazba, 256 str., 299 Kč

Odposlechnuto (úryvek z delšího textu)

Ačkoliv se evropská společnost posouvá v reprezentaci genderu a společenských minorit v mnoha ohledech kupředu, s prvními tóny písně Mariah Carey *All I Want For Christmas Is You* z reproduktorů v obchodních domech jako by došlo k výrazné regresi a problematika míry sexismu a stereotypizace zapadla pod nánosem blikajících vánočních světýlek. A to i přesto, že mediální a společenský tlak může vyvolat u nemalé části veřejnosti stresovou reakci, pocit vyloučení a úzkosti. Vedle marketingu a reklamy ve veřejném prostoru je zásadním komunikačním nástrojem televizní médium. Oproti celoročnímu trendu většinou vysílatelů ve vánočním období exponenciálně stoupá sledovanost, což dokazuje, že divácké chování je zde stále silně vázáno na lineární vysílání.

Česká televize každoročně produkuje dvě celovečerní pohádky (jednu ve své výhradní produkci a jednu v koprodukcii se Slovenskem), které tradičně patří k nejsledovanějším pořadům roku na celém mediálním trhu. Ačkoliv u vánočních pohádek dochází k tematickým obměnám, obecný trend je značně konzervativní, a to jak u nově vznikajících titulů, tak ve výběru starších akvizic. Například *Tři princezny* přinesly změnu v dynamice hlavních postav vůči tradičním pohádkovým narativům, když se tři princezny vydaly na záchranu prince, který se má stát vyvoleným jedné z nich. Celková reakce diváků byla ovšem spíše rozpačitá a snímek je výjimkou z pravidla, v obecném pohledu se obměňuje spíše prostředí a námět, nikoliv zavedené reprezentační vzorce.

Jana Čížková / heroine.cz

Cena Karla Čapka hledá nové porotce

Od porotce očekáváme, že má něco načteno přes všechny subžánry SF&F a chce pomoci dalšímu rozvoji žánru a v budoucnu číst nové věci. Toto je trochu nadnesené, ale většina českých i slovenských autorů prošla CKČ.

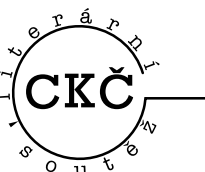
Jaké jsou předpoklady? Přečíst a ohodnotit nižší desítky povídek v průběhu tří měsíců.

Jak probíhá hodnocení? Hodnotí se pomocí pyramidy, která má šest úrovní, jedno první místo, dvě druhá, tři třetí atd.

Výsledkem práce všech porotců je sborník *Mlok* který obsahuje všechny nominované práce, což jsou první tři mikropovídky, prvních pět krátkých povídek a pět klasických povídek a první novela. Bohužel více novel se do sborníku nevejde.

Máte-li zájem o tuto práci, napište na email:

ckc@fandom.cz

Pavel Mikuláščík

Přebor autorů fantastiky – PAF 2025

Agregované výsledky všech významných literárních soutěží ve fantastických žánrech.

PAF	Jméno	Celkem
1	Matějíčková Lucie	21
2	Duhonská Magda	13
3	Poslušná Polivchuk Tereza	12,5
4	Witz Michal	11,5
5	Perpello Anina	10
6-8.	Vlach Miroslav	9
6-8.	Sigmundová Linda	9
6-8.	Adler Ondřej	9
9-12.	Ožana Hynek	8
9-12.	Žlebek Jan	8
9-12.	Pazderková Petra	8
9-12.	Röselová Kristýna	8

NON FICTION

Sarah Hartová

Za devatero nulami

Zázračné spojitosti mezi matematikou a literaturou

Tahle kniha zajímavě spojuje dvě mé největší vášně, matematiku a literaturu. Zdá se, že autorka je na tom podobně, píše:

Ke své radosti a překvapení jsem zjistila hned na začátku, že Bílá velryba překypuje matematickými metaforami. Čím déle jsem Melvilla četla, tím víc matematiky [vedle cykloidy, kvůli které se do knihy pustila] jsem objevovala. A Melvillem to nekončilo. Lev Nikolajevič Tolstoj psal o diferenciálním počtu, James Joyce o geometrii. Matematici vystupují u tak odlišných autorů, jako jsou Arthur Conan Doyle a Chimamanda Ngozi Adichieová. A co třeba fraktální struktura v základu Jurského parku Michaela Crichtona nebo algebraické principy, které řídí některé básnické formy? Zmínky o matematice lze vystopovat přinejmenším k Aristofanovým Ptákům, kteří se prvně hráli v roce 414 před naším letopočtem.

Zaujala mě úvaha o velikosti a tvaru *Babylonské knihovny* Jorge Luise Borgese, v *Labyrintu* přeložené jako *Bábelská knihovna*. Přepočítání velikosti Lapyty. Potěšila připomínka povídky

Arthura Porgese *Simon Flagg a ďábel*, která u nás vyšla jen ve fanzinech. Kniha disponuje velmi dobrým rejstříkem, který vám umožní rychlý návrat k nejzajímavějším pasážím. Občasné feministické odbočky nedokázaly pokazit zábavnost díla, ono se dnes ve „svobodném“ světě asi jinak psát nedá.

ZR

Sarah Hartová: *Za devatero nulami*, Argo/Dokořán, 2025, překlad Vít Penkala, 336 stran, 488 Kč

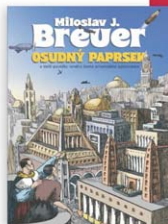
Jaroslav Olša jr.:

MILOSLAV (MILES) J. BREUER

– zapomenutý česko-americký spisovatel u vzniku moderní science fiction

Prezentace české a americké monografie o jeho životě a díle a knižního souboru jeho českých psaných děl

Když americký editor Hugo Gernsback začal v roce 1926 vydávat měsíčník *Amazing Stories*, vůbec první časopis věnovaný nové vznikající science fiction, v prvních číslech mu nezbylo než reprintsovat práce klasiků, jako třeba J. Vernea, H. G. Wellse a E. A. Poa. Teprve v desátém čísle se čtenářům představil první nový autor – Miles J. Breuer. Co ale nevědí Gernsback, doboví čtenáři, ale ani historici science fiction byl fakt, že Miles J. Breuer byl také Miloslav J. Breuer, česko-americký spisovatel, jehož osm desítk let kritika zřejmě pro témata jeho prací ignorovala, a česká literární věda jej objevila teprve nedávno.

15. 1. 2026 17:00

Místo konání

Dolní sál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1

www.ucl.cas.cz

PF 2026